

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio II. De Incarnationis existentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Disputatio I. Articulus XV.

475

Spiritu, concorditer subtili sinceritate terminavit, falsissimis eorum assertioribus, sive clam, sive in publica voce, præbuerint assensum, simili eos sententiae vindicta sancimus esse plectendos; reservato per omnia iuris privilegia Summi Pontificis Domini & Patris nostri Adriani prima Sedis beatissimi Pape.

Porro Italæ Episcopi Synodum Francofondiensem plenariam vocant, non quid esset oecumenica, sed quia ex omnibus provinciis, ditioni Caroli Magni subjectis, convocata fuerat. Et addunt, reservato per omnia, &c. ut Romano Ponifici pro officio suo ultimum de hereticis judicium relinquant, quod ad illum jure divino sciebant pertinere. Ad Elipandum & ceteros Hispanæ Episcopos libellus ille sacro-syllabus missus est ex decreto Synodi, cum ejus synodica epistola, in qua Felicis heresia accurate exponitur, & cui suas quoque litteras adjunxit Carolus Magnus, qui Synodo interfluerat.

Tom. 7.
Conc. Pa.
1105.

4. Anno 799, in Concilio Romano, Caroli Magni horatur, à Leone III. Adriani successore cum Episcopis 57. celebrato, ex occasione libelli hereticorum, quem Felix scriperat contra epistolam, qua eum Alcuinus, post Francofondiensem Synodum conatus fuerat ad sanam mentem revocare. In hoc Concilio, cuius luctucentum extat testimonium apud Felicem in confessione fidei, quam eodem anno edidit in Aquigranensi Synodo, & in excerptis actorum ejus, quae super sunt in schedis quibusdam Pithanensis, quæ publici juris fecit Philippus Labbeus, in hoc, inquam, Concilio libellus ille, in quem Felix pristinæ heref eos capitallæ concrecerat, damnatus est, & in Felicem ipsum actione tercia à Leone prolatâ sententia est hunc in modum: *Felici Orgellitanæ Ecclesiæ Episcopo. Si noluerit declinare ab heretico dogmate suo, in quo ausus Filium Dei adoptivum afferere, anathema sit, atque ante tribunal Dei omnipotentis condemnatus, seu à sancta & Apoſtolicæ Dei Ecclesiæ extorris, nostroque confortio alienus.*

Eodem anno Carolus Magnus ut Felicianam heresim extingueret, magnam Episcoporum Synodum in Aquigranensi Palacio congregavit, in qua Alcuinus & Felix, jubente Carolo, diebus aliquot confixerunt, ita ut a secunda usque ad septimam sabbati vix aliud gestum sit: victum se tandem Felix, voce flerique testatus est, erroremque suum sincerè depositus, & ad orthodoxam fidem rediit, si ei credimus in professione fidei ab eo tunc edita, sic loquenti: *Totius Ecclesiæ universalis confessio convicti, ad universalem Ecclesiam, Deo favente, ex toto corde nostro reversi sumus, non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, quod Deus sit, sed ut dixi, vera cordis credulitate & oris professe: quod etiam in conspectu multorum sacerdotiorum & monachorum professi sumus.*

Felicem in Aquigranensi Concilio ad catholicam fidem sincerè conversum esse testatur quoque Alcuinus, lib. 1. adversus Elipandum, in quo ait: *Sed & idem Felix anno prefati glorijs Principis (Caroli) trigesimo secundo (qui fuit annus Christi 799.) advocatus & voluntarie veniens ad Aquis-Palatum, ibique in presentia domini Regis & optimatum illius, sive sacerdotum Dei rationalibiliter auditus, & veraciter convetus, atque Deo dans gloriam, veramque confessus fidem, in pacem catholicæ unanimitatis reveritus est cum suis discipulis, qui ibi tunc temporis erant presentes.*

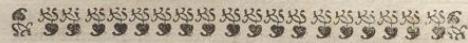
Utrum autem in orthodoxa fide retinenda constans facit, dubium facit scheda post mortem ejus inventa, de qua sanctus Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, qui sub Ludovico Pio floruit, in libro adversum dogmam Felicis conscripto, hec scribit, cap. 1. *Post obitum Felicis illius, qui fuerat quondam Episcopus in sede Orgelliana, inventa est a nobis quadam schedula, ab eo edita sub specie interrogationis & responsoris: quam cum legentes consideraremus, inspeximus hominem diligenter & fraudulenter instaurasse, quantum in se fuit, omnem pravitatem dogmati sui, in qua dudum fuerat detectus & convi-*

*tus, & proper quam ab honore Episcopatus depo-
situm, &c.*

Porro cap. 2. contra nonnullos qui Felicem recte sentire, ex mortuæ integritate, quam præ se ferebat, colligebant, sic loquitur: *Inautem admirantes vitam predicti Felicis, probanda puant cuncta, quæ dixit; nescientes quia non ex vita hominis metienda est fides, sed ex fide probanda est vita: quanquam enim multi bene credentes, male vivendo pereant; nullus tamen male credens, beni vivendo salvatur: solius enim omnipotentis Dei est, nosce occulta hominum, vel quis cum reprehensibili vita humilem mentem geret, aut quis cum landabili vita superbam.*

Quod ad Elipandum attinet, in codem cum Felice errore veritatum esse probat symbolum fidei Elipandianæ, quod Etherius Uxamensis Episcopus ex dictis Elipandi concinnavit, & inseruit lib. 1. quem contra eundem litteras communiter cum beato Presbytero conscripsit. In hoc autem symbolo haec leguntur: *Non per illum (Deus Pater) qui natus est de Virgine, visibilia & invisibilia condidit: sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura (supple Filius) & per ipsum Dei simul & hominis Filium, adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, mundum redemit. Et inferius: Qui non fuerit confessus Jesum Christum adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, & hereticus est, & exterminetur. Elipandus igitur post Magistrum suum Felicem, Christum quæ homo est, vel, quod idem est, humanitatem seu hominem in Christo adoptivum Dei Filium fuisse afferuit: ita ut in eodem Christo duos filios Dei, unum naturæ & generi, alterum gratia & adoptione discreverit.*

Utrum autem Elipandus ad sanam mentem & fidem orthodoxam aliquando redierit, incertum est. De eo haec scribit Joannes Mariana, lib. 7. annalium Hispania cap. 8. *Quid Elipando contigerit, clam est, ac credam potius sententia Patrum obtemperasse, pravaque opinione deposita mutasse, &c.*

D I S P U T A T I O II.

De Incarnationis existentia.

A R T I C U L U S I.

Existentia Incarnationis probatur contra Judæos.

Ad probandam contra Judæos incarnationis existentiam, hic tria nobis ostendenda sunt. 1. Messiam esse verum Deum. 2. Messiam illum, qui verus Deus est, à multis jam saeculis advenisse. 3. Messiam illum, qui jam à multis saeculis advenit, non alium esse quam Jesum Christum, ex Maria Virgine natum anno 42. imperii Augusti, & à Judæis in crucem actum anno 20. Tiberii Imperatoris.

S. I.

Messias est homo Deus, seu Persona sanctissima Trinitatis, in duabus naturis, divina scilicet & humana, subsistens.

Prob. 1. ex Psalmis Davidicis. Psalm. 2. Messiam ipsum sic loquenter inducit Psaltes. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctam ejus, prædicans præceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genus te. Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam. Quod Psaltes regius hic loquenter inducat Messiam, manifestum est ex his verbis: Ego autem constitutus sum, &c. quibus exprimitur regnum spirituale Messiae & ex istis: *Postula à me, & dabo tibi, &c. quibus continetur promissio Messiae facta, quod eum gentes, ad fidem ejus converte, adoratur sint ut Deum, eique ut Regi obsecratur.* Cùm autem Deus Pater Messiae*

Messiae dicit, *Filius meus es tu*, dicit eum esse Filium suum modo singulare, ipsique soli proprio, adedque naturalem, non verò tantum per adoptionem vel participationem Filium suum esse; & perinde est, ac si diceret: *Alii homines, justi scilicet, sunt filii mei improprio & imperfetto modo, tu vero specialiter Filius meus es, verus ac naturalis, ut potest à me ex propria mea substantia genitus in aeternitate, quæ est hodie, seu præsens, principio ac fine carens.*

Psalmus 44. dicitur: *Sedes tua Deus in seculum seculi, virga directionis virga regni tui. Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus oleo lætitiae pro confortibus tuis.* Hic Psaltes eundem vocat Deum aeternum, qui dilexit iustitiam, & odit iniquitatem, atque idecirco unctus est oleo lætitiae pro confortibus suis. Hac autem duo manifeste convenire non possunt, nisi uni & eidem, qui simul sit Deus & homo: unde verba laudata intelligi non possunt de Salomone, qui fuit purus homo: superest igitur ut intelligantur de Messia, cuius typus ac figura Salomon fuit, & quem proinde confitendum est esse simul Deum & hominem.

Psalmus 109. dicitur: *Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis.* Hic cum Psaltes ait: *Dixit Dominus: nomine Domini Deum intelligit, de quo dubitari non potest.* Ergo cùm ait: *Domino meo: patiter Deum intelligit nomine Domini;* quod aperte probatur ex eo, quod inferius Dominus alloquens eum, quem David Dominum suum vocat, ait: *Ex uero ante Luciferum (hoc est, ex substantia mea ab aeterno) genui te.* Quod autem David per eum, quem voca Dominum suum, Messiam intelligat, manifestum est ex eo, quod dicit illum fore sacerdotem in aeternum: *Juravit Dominus, inquit, & non paenabit eum: Tu es sacerdos in aeternum secundario ordinem Melchisedech.* Quod sanè soli Messia convenire potest. Ex hoc igitur loco habemus Messiam fore simul hominem & Deum; & horum verborum: *Dixit Dominus, &c. sensus est: Dixit Deus Pater Deo Filio qua homini: Sede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos, &c.* Porro Psaltes facer Deum Filium appellat Dominum suum, quia per incarnationem speciali modo noster futurus erat, juxta illud Isaiae, cap. 9. *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis.*

Prob. 2. Ex prophetia Isaiae, qui sic loquitur cap. 9. *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum ejus, & vocabitus nomen ejus, admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Multipliabitur ejus imperium, & pacis non erit finis: super solium David, & super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud & corroboret in iudicio & iustitia, amoedo & usque in sempiternum.* Hæc autem verba de alio intelligi non possunt, quam de Messia: de quo enim alio dici potuit, quod esset Pater futuri seculi, Princeps pacis, cuius non erit finis, & quod imperium ejus aeternum erit? Sed eum, de quo loquitur, Isaías simpliciter vocat Deum, & nomen Dei simpliciter ac sine ullo addito diminuente, soli vero Deo tribuitur in Scriptura. Ergo ex Isaia Messias est verus Deus, adeoque homo Deus.

Idem cap. 35. ait: Dicte pueris: Confortamini, & nolite timere ... Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperientur oculi cœcorum & aures furorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Hic Propheta loquitur de adventu Messiae, ut patet ex his verbis: *Tunc aperientur, &c. quibus enumerat miracula, quæ Messias patratur erat, & perinde est, ac si diceret: Non Propheta aliquis, qui cùm esset purus homo, salvare vos non posset, sed Deus ipse veniet, ut salvet vos; & cùm venerit, missionem ac divinitatem suam probabit, cœcorum oculos, & furorum aures aperiendo, mutorum linguas solvendo, & claudos ergendo.* Cùm autem Messiam Deum ipsum esse dicit, proculdubio dicit, eum esse verum Deum.

Denique cap. 45. postquam suum videndi Messiae desiderium expressit: *Rorate cali desuper, & nubes pluant iustum; aperiat terra, & germet Salvatorem;* & inferius prophanando prædicti, gentes ad Messiam converendas, *Hec dicit Dominus ... Sabatim viri sublimes ad te transibunt, & tui erunt: post te ambulabunt, vinciti manicis pergent; sic prosequitur: Et te adorabunt, teque deprecabuntur: tantum in te est Deus, & non est absque te Deus. Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.* Hac autem verba, ut patet ex superioribus, hæc dicit Dominus, non sunt ipsius Prophetæ Deum alloquensis, sed Domini seu Dei loquentis ad Messiam, quem vocat Deum absconditum, Deum Salvatorem Israel, cùm homines salvare solius Dei veri proprium sit.

Messias igitur est verus Deus, nempe Deus Filius: verba enim laudata, cùm sint verba Dei loquentis ad Deum, verba sunt Dei Patris loquentis ad Deum Filium, cui dicit 1. *In te est Deus, & non est absque te Deus,* quia in divinis Pater est in Filio, & Filius in Patre propter identitatem naturæ; & propter eandem rationem Pater nec est Deus absque Filio, nec est aliud Deus à Filio. 2. *Vere tu es Deus absconditus,* quia Deus Filius, ut ait Apostolus ad Philip. cap. 2. *scipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo;* quia Deus Filius gloriam ac majestatem divinam abscondit sub velamine humanitatis, quam assumpsit, ut nos redimeret, & Patri suo reconciliaret; unde & dicitur *Israël Salvator.*

Prob. Ex aliis Prophetis. Baruch cap. 3. sic loquitur: *Hic est Deus noster, & non estimabatur alius adversus eum.* Hic advenit omnem viam disciplina, & tradidit illam Jacob pueru suo: post hac in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. Hic Propheta evidenter loquitur de vero Deo, cùm sic ait: *Hic est Deus noster, &c.* Præterea loquitur de Deo, qui legem dedit Israëlitis, & quem proinde verum esse Deum non negabunt Judæi. De hoc autem vero Deo afferit, præteritum tempus pro futuro assumens, post hac, hoc est, post legem Israëlitis datam, in terris apparuisse & cum hominibus conversatum esse, humanitate scilicet assumpta, & sibi substantialiter unita: de hac enim speciali apparitione, & non de alia necessariò intelligitur Propheta: nam si de alia loqueretur, quæ sit per Angelos in aeris corporibus assumptis, vel per solam imaginariam aut sensibilem aliquam representationem, non diceret, post hac in terris visus est, quia ante legem datum Deus eo modo in terris visus fuerat, & cum Abraham, Jacob, aliisque sanctis hominibus fuerat conversatus. Hic autem Deus homo factus, aliud non est, quam Messias.

*Michæl cap. 5. legitur: Et tu Bethleem Ephrata, parvulus est in millibus Juda, ex te mibi egredietur qui sic dominator in Israël; quibus verbis promittitur Messias, & Bethleem nasciturus prædictur, ut Principes sacerdotum & scribæ populi responderunt Herodi scilicet ab eis, ubi Christus nascetur. Hunc autem Messiam verum esse Deum statim aperte significatur his verbis: *Et egressus ejus ab initio à diebus aeternis, quibus aeterna ejus secundum divinitatem generatio exprimitur: dictio enim illa, ab initio, conjuncta cum hac alia, à diebus aeternitatis, significat existentiam sine principio.**

Zachariae denique cap. 2. hæc habentur: *Hec dicit Dominus exercitum: Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliaverunt vos ... & cognoscetis, quia Dominus exercitum misit me.* Lauda & latere filia Sion: *quia ecce ego venio, & habitabo in mediote, ait Dominus.* In hoc quoque texu manifestè agitur de Messia, & in eo Dominus exercitum dicit, se ad gentes misum esse à Domino exercitum, leque venturum, & in medio Israëlitarum habitatum. At quis est ille Dominus exercitum, qui misit, nisi Deus Pater? Et quis est Dominus exercitum, qui missus est, & in medio Israëlitarum habitavit, nisi

nisi Deus Filius, qui homo factus est, Messias igitur est Deus Filius, homo factus adēque simul homo & Deus.

§. II.

Messias ille, qui simul est verus Deus & homo verus, jam à multis saeculis advenit.

P Rob. 1. ex cap. 49. Geneeos, in quo sic loquitur Jacob: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de semore ejus, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.* Hic Jacob loquitur de Messia; nam fore expectationem gentium, omnino convenit Messias, qui venturus erat ad salvandas gentes & nulli alteri aptari potest: de quo enim alio verè dici potuissest: *Et erit expectatio, &c.* Ergo sceptrum de Juda & dux de semore ejus, hoc est omnes suprema potestas à tribu Juda auferenda non fuit, donec veniret Messias. Ergo cum jam à multis saeculis omni potestate iupremis ipsiati sint Iudei, confitendum est Messiam jam à multis saeculis advenisse.

Prob. 2. ex Danielis cap. 9, in quo Danielem alloquens Angelus ait: *Septuaginta hebdomades abbreviata sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consumetur pravaricatio, & finiera accipiat peccatum, & deteatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & propheta, & ungatur Sanctus Sanctorum.* Scito ergo & animadverte. Ab exiū sermonis, ut iterum adificetur Jerusalem, usque ad Christum Ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duas erunt: & rursum edificabitur platea, & muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: & non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem padum multis hebdomada una: & in dimidio hebdomadis deficit hostia & sacrificium; & erit in templo abominationis desolationis, & usque ad consummationem & finem perseverantis desolatio.

I. In hac propheteria, Angelus per Christum Ducem Messiam intelligi: nam vocat eum Sanctum Sanctorum quæ denominatio homini puro convenire non potest talis enim reduplicatio, secundum proprietatem lingua Hebraicæ, significat supremam dignitatem & excellentiam in ratione sanctitatis, adēque ei tantum convenit, qui non ex accidenti, sed ex se & natura sua sanctus est, ac principium & sons omnis sanctitatis participata, qualis est solus Deus, non homo purus. Praterea angelus dicit, per Christum ducem iniquitatem delendam, & adducendam iustitiam sempiternam, quod ab homine puro praestari non potest: intelligit igitur angelus Messiam, quem esse simul hominem & Deum supra probavimus.

2. Angelus dicit Christum ducem post septem & sexaginta duas, hoc est, post sexaginta novem hebdomadas venturum, & intra decimam occidendum. 3. Hebdomades illæ, de quibus loquitur angelus, vel sunt dierum, vel annorum: nam in Scriptura nulla aliarum hebdomadum mentio fit. 4. Cum non sint hebdomades dierum, quod facile concedunt omnes, vel sunt hebdomades annorum lunarium, omisisse emblemis; vel ad summum annorum solarium. 5. Dato quod sint hebdomades annorum solarium, jam à multi saeculis effluxerunt: nam tardius inchoari non possunt, quam anno vigesimo imperii Artaxerxis, quo anno Artaxerxes decretum fecit, quo indebat urbem Hierosolymam reædificari. Ab illo autem vigesimo Artaxerxis anno hactenus elapsi sunt anni supra ter mille, & septuaginta hebdomades annorum facient tantum annos, quadragesitos novaginta.

Ex allata igitur prophateria clarum est jam à multis saeculis venisse Messiam, quod adhuc ex eadem prophateria amplius demonstratur: nam in ea dicit angelus, in paenam Christi ducis occisi, populum cum Duce venturum, civitatem ac sanctuarium dissipare.

turum, quod imperante Vespafiano à Romano exercitu, duce Tito ejus filio, ab annis supra mille & sexcentos, factum esse ignorat nemo. Ergo saltem ab annis supra mille & sexcentos effluxere hebdomades Danielis. Ergo, &c.

Prob. 3. Ex cap. 2. Aggæi Propheta, in quo hæc leguntur: *Aduic unum modicum est, & ego commovebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et movebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. Meum est argentum, & meum est aurum, dicit Dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius novissime, plus quam prima.* In hac propheria agitur de Messia: quem enim alium vocare potuissest desideratum cunctis gentibus? Sic autem eum vocat, vel quia ante adventum ejus nunquam defuere inter gentes, qui fidem illius & desiderium habent: vel certè quia quamvis gentes, quæ illum ignorabant, illum non desiderarent, eis tamen maxime desiderabilius erat, cùm adventu illius maximè indigerent. Vel denique, quia more prophetarum, præteritum pro futuro usurpans, futurum erat, ut aliquando Messias desideraretur, & amaretur à gentibus.

Itaque cùm Iudei ex captivitate Babylonica reditces, Hierosolymæ alterum templum adificantes, Darío Hystaspè Persis imperante, tristes essent, & dejecti animis, eò quod templum illud, quod adificant, videretur eis humilius templo Salomonis, ei quod minimè æquiparandum; Aggæus, ut eos confoletur, & alacriores atque ad opus promptiores efficiat, loquitur eis de adventu Messiae, & prædictit illum præsentiæ sua aliquando cohonestaturum templum, quod adificant, adēque hujus templi, longè maiorem fore gloriam, quam fuerit gloria templi, quod Salomon extruxerat, quodque nobilitatum tantum fuerat præsentiæ arca fœderis, qua non fuit nisi umbra quadam & figura Messiae. Ergo cùm templum, à Iudeis post captivitatem Babylonicam adificantum, ac deinde ab Herode Rege restauratum, jam à multis saeculis destructum & solo æquatum sit à Romanis, vel Aggeus Propheta falsum prophetavit, & mentitus est, quod non concedunt Iudei, vel jam à multis saeculis advenit Messias.

Idem argumentum sumi potest ex Malachia cap. 3. ubi per Prophetam sic Messias ipse loquitur: *Ecce ego mitto Angelum meum, & preparabit viam ante faciem meam: quibus verbis prædictitur adventus præcursoris Messiae.* Tum continuo Prophetæ subiecit: *Et statim veniet ad templum suum dominator, quem vos queritis (quibus verbis aperte dicitur Messias esse Deus) & Angelus testamenti, quem vos vultis (Messiam Propheta angelum testamenti vocat, eò quod novum testamentum, novamque legem gratie condituras erat.)* Templum autem illud, ad quod venturum fuisset Messiam, prædictit Malachias, non fuit templum Salomonis; hic enim Propheta vixit tempore Artaxerxis Longimanus; sed secundum templum à Iudeis post captivitatem extructum, cuius à tot jam saeculis nullum extat vestigium: unde Messias jam à multis saeculis advenit, vel Malachias falsum prædictit, quod dici non potest.

§. III.

Messias, quem hominem simul & Deum esse, & à plurimis jam saeculis advenisse probavimus, alias non est, quam Christus, seu Jesus ex Maria Virgine natus, Augusto imperante, & sub Tiberio ab Iudeis cruci affixus.

P Rob. Nam omnia quæ à Prophetis de Messia prænunciata fuerunt, impleta sunt in Christo, ut non difficilè ostendit potest inductione. 1. enim prodigia, quibus adventum suum probatur erat Messias, enumerans Iaias cap. 35. sic loquitur: *Deus ipse veniet & salvabit vos: tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patetebunt. Tunc saliet sicut cervus celandus, & aperta erit lingua mutorum.* Atqui Christus

Nas cœcorum oculos & aures surdorum aperuit, clavos erexit, & solvit linguam mutorum; quin etiam omne morborum genus sanavit, & mortuos suscitavit; &c, quod diligenter observandum est, ea omnia miracula, ut probaret se Messiam esse, patravit. Quod planè suffici, secluso omni alio argumento, ad veritatis, quam hic probare intendimus, demonstrationem: unde cum Matthaei, cap. 11, Joannes in vinculis duos de discipulis suis mittit ad Christum, cui dicant: Tu es qui venturus es, an aliud expectamus? responderet Christus: Euntes renunciate Joanni, que audistis & vidistis: cœci vident, claudi ambulanti, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgent. &c.

2. Prophetæ prædicterunt, à Messia gentes ad verū Dei fidem convertendas: nam sic ait Isaïas, cap. 49. Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis filius mea usque ad extremum terræ. Et Zacharias, cap. 2. Laudat & laetare filia Sion: quia ecce ego venio... & applicabuntur gentes multe ad Dominum in die illa, & erunt mihi in populum. Atqui notum omnibus est, à Christo per discipulos suos gentes ad verū Dei fidem esse conversas. Quin etiam prædictit Isaïas Messiam ex Iudeis ad id conversis homines in universum orbem misserum esse, & ab hominibus illis gentibus omnibus gloriam ejus annunciatum iri: nam ait Prophetam, cap. 66. Et mittam ex eis qui salvati fuierint, ad gentes in mare, in Africam, & Lydiām, tendentes sagittam, in Italiam & Greciam, ad insulas longe, ad eos, qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam, & annunciant gloriam meam (hoc est miracula à me patrata, quibus probavi me Filium Dei esse, & à Deo Patre missum ad redimendum genus humanum.) Atqui Christus Apostolos, quos ex Iudeis sibi adjunctis elegerat, misit in universum orbem, qui doctrinam ejus, & miracula ab eo patrata prædicarunt gentibus, & tot ipsi prodigiis prædicationem suam confirmarunt, ut gentes, relicta idolatria, in Christum crediderint, eumque ut verum Deum, & hominum Salvatorem adoraverint, coluerint, arque invocaverint. Quod etiam expresse ab Isaïa, cap. 45. prænunciatum esse legimus: postquam enim dixit, Aegyptios, Aethiopas, & Sabæos ad Messian transiit, & post eum viñctos manicis, hoc est, ingenti erga ipsum amoris ac devotionis affectu ambulaturos, sic pergit: Et te adorabunt, teque deprecabuntur.

3. Prophetæ exponentes ea, quæ à Iudeis pasturis erat Messias, passionis Christi circumstantias omnes ita accuratè describunt, ut eos Christum ipsum patientem suis oculis, cùm scriberent, vidisse dicent, ut probatur ex Psalmō 21. in quo Messiam loquenter sic inducit David: Deus Deus meus respice in me! quare me dereliquisti... ego autem sum vermis & non homo: opprobrium hominum & oblectia plebis. Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt labii, & moverunt caput. Speravit in Domino, eripiāt cum..... concilium malignantium obserdit me, foderunt manus meas & pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea.

Ex Psalmo 68. in quo per os Davidis loquens Messias ait: Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inveni. Et dedecunt in escam meam fel & in siti mea potaverunt me acetum.

Ex Isaïa cap. 53. ubi de Messia sic loquitur: Non est species ei, neque decors: & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideravimus eum: despectum & novissimum virorum, virum dolorum ..... sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tendente se obmutescet, & non aperiet os suum ..... & cum sceleratis reputatus est... & pro transgressoribus rogavit.

Denique ex Zacharia cap. 12. in quo sic ait ipse Messias: Et effundam super dominum David, & super habitatores Jerusalēm Spiritum gratia & precum (quibus verbis manifestè probat se Deum esse) & aspirant ad me quenos confixerunt. Et cap. 13. hæc leguntur:

tur: Et dicetur ei: Quid sunt plaga ista in medio manuum tuarum? Et dicet: His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me (hoc est, qui à tot sæculis adventum meum expectabant, meque ut libera-torem suum videre desiderabant.) Hæc enim omnia in passione Christi contingit, liquet ex Evangelistis, qui hujusc Christi passionis historiam scripserit in oculis ipsorum summus Judeorum, quorum tamen nullum reclamassit legitimus, præterquam quod Evangelistarum narratio ita omnibus veritatis characteribus insignitur, ut apud nullum vel mediocri sapientia prædictum, in falsitatis suspicionem venire queat.

Obj. 1. Prophetia Jacob, Non auferetur sceptrum de Iuda, &c. Christo nullatenus aptari potest. R. hoc esse falsum, & dico hanc prophetiam in Christo impletam fuisse. Pro quo accipe sequentia 1. In prophetia Jacob, Scerum & Dux non sunt voces synonyma, sed nomine sceptri potestas regia, & nomine ducis suprema potestas judicandi populum significatur. Cum dicitur: Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de semore ejus, donec, &c. sensus non est, quod neutra potestas auferetur, sed quod utraque non auferetur à Iuda, donec, &c.

3. Sicut prima potestas in Regibus, ita secunda residuebat in supremo senatu, quem aliquot post Christum sæculi Talmudista Sanhedrin nominarunt à nomine Greco σεβαστον, quo significatur confessus, hoc est, conuentus hominum simul fœdamentum. In hoc autem supremo senatu primarii judices erant ex tribu Iuda oriundi, & constabat septuaginta senioribus, seu senatoribus, ut patet ex Numerorum cap. 11. ubi legitur: Et dixit Dominus ad Moysem: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Irael, quos tu nosci, quod senes populi sint ac magistri: & ducas eos ad osculum tabernaculi fœderis, faciesque ibi stare tecum, ut descendam & loquar tibi, & auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustinent tecum onus populi, & non tu solus graveris. Quibus verbis præcipit Deus, ut instituat supremus ille senatus; vel certè ei jam instituto supra-ma potestas confertur.

4. Utrunque potestas anno mundi 3314. Samaria à Salmanzare Assyriorum Rege capta, & decem tribus in captivitatem adductis ac dissipatis, atque ita in regno Israelitarum extincto, devoluta est ad solam tribum Iuda, ad quam redacta quoque est tota Hebreorum gens, qui postmodum Iudei appellati sunt & utraque potestate potiti sicut ad captivitatem Babyloniam.

5. In captivitate Babylonica, amissa potestate regia, supremus Iudeorum senatus supremam suam judicandi potestatem, annuentibus Chaldeorum, ac subinde Perlarum Regibus; retinuit ulque ad tempora Antiochi, qui cùm, expugnata Hierosolyma, Iudeorum gentem, eorumque senatum perdere veller, à Machabeis repressus est, quo tempore senatus judaicus auctoritatem suam non parum auxit, auctamque servavit, donec à Pompejo Magno Iudea, cum urbe Hierosolyma subacta, in provinciam redacta est, à quo tempore Sanhedrii suprema potestas senatus à Romanis immunita est, & tandem post adventum Christi abolita: quod fortasse significare volunt Iudei, Joannis, cap. 18. cùm dicunt: Nobis non licet interficere quemquam; quasi dicere: Nobis reos ultimo supplicio addicendi potestas ablata est: nisi quis tamen malit, Sanhedrii potestatem supremam non nisi post mortem Christi extinctam esse, quando scilicet ab exercitu Romano, Tito duce, capta Hierosolyma est, & cum templo suo funditus everta.

Itaque ante Christi adventum sceptrum quidem, seu potestatem regiam amiserunt Iudei; at, quod sufficit ut prophetia Jacob verè dicatur impleta fuisse in Christo, non nisi postquam Christus advenit, Iudei amiserunt ducatum, seu supremam populum secundum leges patrias judicandi potestatem, residem-tem in Sanhedrio, seu supremo septuaginta seniorum concilio.

At inquires. Gratias asseritur supremus ille senatus Iudei,

Disputatio II. Articulus I.

479

judaicus, quem nomine Duciis intelligi volumus in prophetia Jacob, vel latente gratis illi supraemna judicandi potestas attribuitur. R. neg. utrumque. Et 1. quidem institutionem illius habemus Num. cap. I. v. 16. *Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israe. Quae verba Corne- lius à Lapide interpretans, sic ait: „ Licet Exo- di 18. ex suggestione Jetro, Mozes in populo con- struxisset decanos & tribunos, qui lites populi de- ciderent; tamen ultima appellatio semper erat ad Moysen. Ad hanc, maiores caufa ad Moysen refere- bantur. Denique ea qua Deum Deique cultum spe- ctabant, solus Moyses decernebat; quare grave ip- se sustinebat onus; ad quod levandum Deus hic ju- bet deligi septuaginta viros, qui haec tria, aequē ut Moyses præstarent: idēque eos, aequē ac Mo- ysen, spiritu propheticō insignivit, ut familiariter Deum consulerent in dubiis, & ab eo edocerentur. Cornelio à Lapide consonat Jacobus Tirinus, qui in eadem Scriptura verba sic loquitur: „ Nota, hos septuaginta seniores non solum separatis, ne- cessitate sic exigente, populum docuisse ac judicial- se, sed etiam communī subinde consilio res major- ris momenti definiisse, & vice Moysis difficulta- tes dissoluisse, tanquam supremum quoddam Judai- ex Monarchia concilium ac senatum, a quo nul- la deinceps effet appellatio. Unde Sahedrin Judæo- rum exordium sumpsit.*

Consentit etiam Baronius tom. I. annalium ad annum 31. Christi. „ Erat quidem, inquit, apud Ju- daeos ex senioribus arque magistris conflatum col- legium, quod ab illis Synedriū dicebatur, consta- batque ex septuaginta duobus viris. Hujus origi- nem à Deo per Moysen institutam habes in libro Numeri, quando Deus Moysi præcepit, ut septua- ginta viros deligeret, quos lenes & magistros po- puli esse nosset.

2. Quod supremus ille Judæorum senatus supremam judicandi potestatem habuerit, aperte colligitur verbis qua Numerorum cap. I. subiiciuntur: *Et au- feram de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris. Perinde enim est, ac si Deus diceret: Quia septuaginta viris, quos elegeris, partem jurisdictionis, quam solus ha- buisti hactenus, datus sum, dabo quoque eis par- tem spiritus prophetici, quem solus hactenus habui- si. „ Utitur (inquit Cornelius à Lapide) hac phrasis (auferam de spiritu tuo, tradamque eis) elegantiæ cauſa; quia Deus, sicut partem oneris ab humeris Moysis ablataum, in alios septuaginta dispergit; ita similiter ex spiritu Moysis ad iusti- tendum illud onus comparato, aliquid acceperit, similemque spiritui Moysis spiritum in eos disper- tierit.*

Deus igitur jurisdictionem illam, quam solus Moyses habebat antea, divisit inter Moysen ipsum & septuaginta illos seniores, ex quibus deinceps constitutus erat senatus judaicus, quinque prout Moysi subordinati non fuerunt, ita ut ab illis ad Moysen appellarai non posset. Et verò si ab illorum judicis appellarai potuisset, adeoque appellatum esset ad Moysen, onus populi cum eo non sustentassent, nec munus, quam antea, gravarus fuisset Moyses.

Sic ratiocinatur Jacobus Salianus ad annum mundi 2545. cum Abulensi. „ Onus populi, inquit, interpetrat Abulensis gravioris cauſas, quarum bo- niam partem deinceps isti septuaginta latiri & diju- dicatur erant, & sic Moysen in onere proprio & suo sublevaturi. Accepturi etiam erant partem ju- risdictionis in iis, quæ pertinebant ad Deum, quo- niam ornandi erant divinitus propheticō spiritu, ut Deum consuleret, & de divinis rebus populum, sicut & Moyses, edocere possent. Alioqui nec pa- res huic muneri esse, nec Moysen sublevare potui- sent: idēque, ut idem Doctor ratiocinatur, non erant subordinati Moysi, sicut ii qui consilio Je- theo fuerant instituti: aliqui causa devolveren- tur ad ipsum, & multum temporis ac laboris adhi-

bendum esset in istorum immediatorum processi- bus examinandis; sed planè eandem cum Moyle jurisdictionem, sicut ejusdem cum eo spiritus com- munionem habebant, ut illa verba significant, Au- feram de spiritu tuo, & tradam eis: idēque ne- que ab eis ad Moylen appellatio dabatur, cum eo- dem spiritu gauderent, & ille sublevandus esset,

uti postulaverat.

At inquires. Senatus ille, à Deo per Moysen in- stitutus, cum septuaginta illis senioribus, quos ele- gerat Moysen, exirebant est; nec alii eis deinceps succeſſerunt, vel, si alii deinceps eis suscep- tū sunt, saltem suscep- tū non sunt cum eadem auctoritate. R. neg. utrumque.

Et 1. Quidem quod septuaginta illis senioribus, à Moyle electis, alii deinceps succeſſerint, docet Cornelius à Lapide in cap. II. Num. ubi post verba à no- bis jam citata, sic prosequitur paulo inferius: „ Man- serunt hi septuaginta deinceps, & continuos habue- re succeſſores etiam in Chanaa: „ Tirinus verbis „ jam laudatis; Salianus ad annum mundi 2545. „ Post mortem Moysis, inquit, postquam ventum est in „ terram Chanaan, ubi neque Ioseph, neque Eleazar, „ neque ceteri deinceps, in quos eorum dignitas de- voluta est, Prophetæ erant. Neque item qui istis „ septuaginta Prophetis (ex quibus Moyses iuſtu Dei „ senatum constituerat) morientibus succeſſerunt in „ domo concilii, ut ajunt Hebrei, sive in senatu & „ confessu judicum, Prophetæ fuerunt: „ Er Baronius ab anno Christi 31. ubi post verba superius citata sic prosequitur: „ Hoc seniorum collegium, junctis „ duobus aliis, qui Heldad & Medad personas agerent, „ qui licet remansissent in castris, eodem tamen af- flati spiritu prophanarunt, numero septuaginta duo- „ rum semper perseveravit in posteris.

Quod post mortem Moysis senatus ille perseverave- rit, etiam ex Scriptura probari potest. Nam lib. I. Ma- chab. cap. 12. ubi dicitur: *Hoc est exemplum epistola- rum, quas scripsit Jonathas Spartiatis: Jonathas sum- mus sacerdos, & seniores gentes, & sacerdotes, &c. Per seniores gentis, qui sacerdotibus præmittuntur, procul dubio intelliguntur senatores. Similiter Joan. cap. I. cum dicitur: Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judei ab Ierosolymis sacerdotes & Le- vitas ad eum, ut interrogarent eum: Tu quis es? (hoc est, utrum esset Messias, an non) nomine Judæorum intelligitur concilium septuaginta seniorum: nam ut recte observat Baronius ad an. Christi 31. legatio illa ad Joannem facta, publica fuit & legitima, qualis fieri tantum poterat a Concilio illo, cuius munus erat imprimis de Prophetā cognoscere. Denique Matth. cap. 26. & 27. de hoc supremo Judæorum senatu agi- tur, ut recte observat Cornelius à Lapide loco jam non semel citato, ubi haec habet: „ Hi seniores (se- ptuaginta illorum, quos Moyses elegerat succeſſo- res) fuerunt, qui in magno illo suo *ωμεδον* sive „ concilio, Christum mortis reum proclamauit, & Pi- lato occidendum trididerunt.*

2. Quod septuaginta senioribus, à Moyle electis, alii deinceps succeſſerint cum pari, adeoque cum su- prema judicandi auctoritate, insinuat Tirinus loco ci- tato, & differtis verbis assert Baroni ad annum Chri- sti 31. ubi ait: „ Hoc seniorum collegium... septua- ginta duorum semper perseveravit in posteris. Erit „ horum summa auctoritas, ut qui de lege cognos- carent, & de Prophetā, ac simul de Regibus ju- dicarent. Idem affirmit ad annum Christi 231. ubi scribit, existimat le, ad Scripturas sacras ex Hebreo in Gracum, rogante Prolomo Philadelpho, verten- das, „ illos ipsos fuisse vocatos, qui ex officio de „ his, quæ spectarent ad divinam Scripturam, de- „ cernere confueverant; nimis amplissimum illum „ senatum septuaginta duorum seniorum, à Moyle „ primis Dei consilio institutum, quem ultiatori „ voce Sanhedrin dicere confueverunt. Horum nam „ que munus erat, de lege, rege, sacerdote, arque „ Prophetis discernere.

Suprema illa judicandi potestas, quam Synedrio attri-

attribuimus, demonstrari posse viderur ex Iosepho, lib. 14. antiquitatum Judaicarum, cap. 17. ubi referruntur, matribus corum, quos Herodes necaverat, per singulos dies in templo rogantibus ut ipse (qui tamen tunc temporis Galilea praefectus erat) coram confessu iudicium (hoc est, coram Synodo) facti sui rationem cogeretur reddere, Hyrcanum his permotum, hominem ad iudicium & dicendam caulam evocasse: tum haec inferius subjicit: Porro Hircaus animadvertisit judices propensores ad damnandum Herodem, rem in sequentem diem distulit, & clam eum admonuit, ut fuga sibi consuleret: non enim esse remedium aliud. Cur autem non aliud erat remedium, & sola fuga sibi consuleret poterat Herodes, nisi quia sententia mortis, vel exilii, aut alterius poenae, si à Synedrio lata fuisset contra Herodem, rescindi non potuisset, nec ab ea ad aliud tribunal superius potuisset appellari?

At inquires. Non Synedrium, sed Summum Pontificem cum sacerdotibus summam habuisse judicandi potestatem in causis tam civilibus, quam sacris, probari videret ex cap. 17. Deuteronomio. ubi haec leguntur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium intra portas tuas videbis verba variari, surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Venieque ad sacerdotes Levitic generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quareque ab eis, qui indicabunt tibi iudicium veritatem, & facies quodcumque dixerint, qui presenti loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius: sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram. Qui autem superbierit, notens obediens sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille, &c.

R. Moylem, cùm ait: *Venies ad sacerdotes levitic generis, & ad iudicem, &c.* loquì de Synedrio, cui supremam judicandi attribuit potestatem: perinde enim est, ac si diceret: *Venies ad sacerdotes & judices sacerdotales, ex quibus Concilium Sanhedrinum constabit, & quibus praerit summus Pontifex; & quoniam summa erit in decernendo hujus Concilii auctoritas, qui decreto ejus noluerit acquiescere, morietur homo ille.* Hanc Hebraorum, quibuscum potissimum hic nobis res est, interpretationem esse, observat Cornelius à Lapide in citatum cap. 17. Deuteronomio, „Hebrei, inquit, hunc versum (*Venies ad sacerdotes & judices*) referunt ad concilium Sanhedrinum, quod erat sumnum, instar parlamenti, & „judicabat de Rege, lege, & Propheta, ad illudque erat ultima appellatio.

At inquires. Adveratur dictis haec tenus Scriptura lib. 2. Paralip. cap. 19. ubi haec leguntur: *Constituit (Jolaphat) judices terra in cunctis civitatibus Iuda muniti per singula loca . . . . in Hierusalem quoque constituit Josaphat levitas & sacerdotes, & principes familiaram ex Israele (hic Israe pro Iuda ponitur) ut iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus eius.* Pracepitque eis dicens: *Sic agitis in timore Domini fideliter & corde perfecto. Omnem causam, que venerit ad vos, fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognationem & cognitionem, ubiqueque quæfio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus: ostendite eis, ut non peccent, &c.* R. Scripturæ sensum non esse, quod Josaphat primus instituerit judices in regno Iuda, sed quod ab hoc munere indignos vel minus idoneos amoverit, aliosque in eorum locum aut probitate meliores, aut legis divina intelligentia instructiores sufficerit. Ex hoc autem loco habemus, Synedrium sedem suam habuisse Hierosolymis; in eo fuisse non solum levitas & sacerdotes, sed etiam homines sacerdotales; & ei alia, quæ erant in aliis urbibus tribunalia subordinata, atque ab eis ad illud appellationem fuisse.

At inquires. In propheta Jacob omnino nobis obest haec vox, de fœnore ejus. Rsp. neg. Synedrium enim constabat non solum sacerdotibus, qui ex Levi descendebant, sed etiam ex iudicibus sacerdotibus, qui

erant ex Iuda oriundi, & quidem omnes post separationem decim tribuum à tribu Iuda mortuo Salomonem, initio Roboami factam; quin etiam illos omnes ab eo tempore non solum de tribu Iuda, verè etiam de domo David, de cuius stirpe descendens erat Messias, ejusque regnum collapsum restituturus, fuisse probati videretur ex Philone lib. de temporibus. Unde altera ad objectionem factam responsio nobis suggeritur.

Dici itaque potest, hunc esse sensum prophetie Jacob: Postquam ablatum fuerit sceptrum à posteris Davidis, qui primus de tribu Iuda illud accepturus est, in Synedrio seu supremo senatu Judaico non deficient judices de domo illius, donec veniat, qui mittendus est. Qui sensus Christo nostro planè congruit: nam natus est anno 35. Herodis, qui anno 30. regni sui, ut refert Philo libro citato, Synedrin ex domo David delevit & Annanelum quedam atque Synedrin ex Profelypis sufficit, qui nimis in lege videbantur erudit. Quod confirmari potest 1. ex Iosepho lib. 14. antiquitarum Judaicarum cap. 17. ubi ait, quod Herodes regnum adepius, omnes illos judices (quos sibi adversarios expertus fuerat) & Regem quoque (Hircanum) suffulit. 2. Ex Eusebio in chronicis sic loquente: Herodes ad ea, que supra crudeliter gesserat, etiam hoc addidit: virum sororis sue Salomes interfecit, & cum eam alii tradidisset uxorem, etiam hunc necat: scribas quoque & interpres divinae legis pariter necat. Nam per legis divinas interpres procul dubio Eusebius intelligit Synedrii judices, quorum erat interpretari legem divinam. Huic porro secundæ responsionis officere non potest, quod Christus quanto tantum post Synedrii iudicium necem anno natus sit: nam quinque anni in tanto annorum cumulo non sunt alicuius considerationis.

At inquires. Denique in propheta Jacob nomine ducis non nisi violenter intelligi potest Synedrium, R. neg. Cùm enim Synedrii summa fuerit etiam in majoribus causis judicandis, & in lege divina populis interpretandas auctoritas, ad illudque non solum de propheta, & urbium ac provinciarum praefectis, sed etiam ut volunt Rabbini, & cum eis non uno loco Baronius, de Regibus judicare, videtur non sine sufficienti fundamento in præfata propheta nomine ducis venire Synedrium illud. Cui vero non placebit haec nostra responsio, querat aliam apud Cornelium à Lapide in caput 49. Genesios pag. 287. & seq.

Obj. 2. Saltem propheta Danielis superioris allata aptari non potest Christo: cùm septuaginta illarum hebdomadum, de quibus loquitur Angelus, nullo pacto definiti possit initium cum sufficienti probabilitate. R. neg. & dico ab ipsomet Angelo hebdomadum illarum initium designari per haec verba: *Ab exitu sermonis, ut iterum edificetur Jerusalem, usque ad Christianum Dacem hebdomades septiem, &c.* hoc est, ab eo tempore, quo decretum de reædificanda Hierosolyma factum fuerit, ab eo scilicet, qui adificationem hanc permittere, vel impeditre poterit, &c. Unde certò concludi videret hebdomadas septuaginta, de quibus loquitur Angelus apud Daniëlem, incipiendas esse ab anno 20. regni Artaxerxis Longimanus: nam ex libro 2. Esdræ cap. 2. habemus Artaxerxem, qui Hierosolymæ adificationem permettere, vel impeditre poterat, decretum fecisse de ea restauranda, atque in Iudeam misse Nehemiam, qui eam restauraret.

Præterea, qui contrarium sentiunt, alium principem, cui paruerint Iudei, aliud tempus assignare non possunt, quo Iudeis reædificanda Hierosolymæ potestas facta fuerit. Et vero Cyrus filius templi restaurandi potestatem fecit, ut patet ex lib. 1. Esdræ, cap. 1. ubi sic loquitur Cyrus: *Quis est in vobis de universo populo ejus? Sit Deut illius cum ipso, ascendat in Jerusalem, que est in Iudea, & edificet dominum Domini Dei Israël.* Darius quoque hystapides templi tantum extriudi fecit potestatem, ut patet ex codem libro Esdræ cap. 6. ubi ait: *Dimittite fieri templum Dei illud a duce Iudeorum, & a senioribus eorum, ut dominum Dei illam edificant in loco suo.*

Deni-

Denique Nehemias ab Artaxerxe missus, Ecclesiasticus cap. 49. laudatur, quod urbem aedificaverit: *Et Nehemias, inquit, in memoriam multi temporis, qui erexit nobis muros eversos, & stare fecit portas & serras, qui erexit domos nostras.* Zorobabel vero, quem Cyrus misera, ibidem laudatur tantum, quod templum extruxerit. *Quomodo, inquit Ecclesiasticus, amplificemus Zorobabel?* Nam & ipse quasi signum in dextera manu: sic & Jesum filium Ioseph, qui in diebus suis aedificaverunt domum, & exaltaverunt templum sanctum Domino, paratum in gloriam sempiternam.

At inquires. Septuaginta hebdomades constant ex annis 490. At ab anno vigesimo Artaxerxis usque ad Christum occisum, inveniuntur ad summum anni 478. qui conflantur ex anni 444. ad ejus ortum, & triginta quatuor inchoati ad mortem ejus. R. hoc verum esse de annis solariibus, sed annis solaribus 478. aequivalent anni lunares 490. nam anni lunares sunt dierum 354. solares vero 365. cum quadrante. Cum autem Angelus dicit: Christum intra hebdomadas septuaginta occidendum, loquitur de hebdomadibus annorum, non solarium, sed lunarium, omisso embolismi, seu mensibus intercalaribus; quod sufficienter probari videtur ex eo, quod Angelus hebdomadas illas vocet abbreviatas, & Septuaginta vocent concisas. *Nota.* Anni communes & ordinati apud Hebreos erant anni lunares, quos ut ad solares reducuntur, utebantur embolismis, seu mensem decimuntrem Adar per certa & stata intervalla intercalabant. Embolismos illos Angelus omisit; quamobrem dicit: *Septuaginta hebdomade abbreviata sunt super populum tuum,* &c. Sed

Ad prophetiam intelligentiam, & aliarum difficultatum solutionem observa, 1. Cum Angelus dicit, sexaginta novem fore hebdomadas usque ad Christum Ducem, verba illa, *usque ad Christum Ducem*, non significare diem incarnationis, vel nativitatis Christi, sed tempus illud, quo cepturus erat manifestari homini, praedicare, & docere, quod tempus inchoatum est ab ejus baptismo, in quo testimonium hoc accipit a Patre suo: *Hic est Filius meus dilectus, & a quo post tres annos & menses aliquot a Judaeis crucifixus est.*

2. Cum Angelus ait: *Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in medio hebdomadis deficer hostia & sacrificium,* loquitur de Septuaginta hebdomada, in cuius dimidio posteriore Christus pactum suum, hoc est novum testamentum & novam legem, confirmatus erat miraculis, & ipsa sua morte, per quam sacrificia & hostia legis veteris erant excludenda: unde hebdomades Septuaginta in ipsa morte Christi terminata fuerunt.

3. Cum Angelus ait: *Civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis ejus vixiras, & post finem belli statuam desolatio;* non significat, hoc Septuaginta hebdomadas complendam esse; hae enim non nisi annis post Christi mortem 40. contingunt, sed praeceps attingit pœnam, qua Judæi propter peccatum negandi & occidendi Christum multandi erant: neque hic Angelus omnia prædicet eo ordine, quo postea facta sunt; quod familiare est Prophetis, ut mysteria magis occultentur, & sermonibus propheticis obcuritas aliqua concilietur.

At inquires denique. Videtur hebdomadum Septuaginta initium sumendum esse, non à vigesimo, sed à septimo Artaxerxis anno. 1. enim ab hoc anno ad eum, quo Christus occisus est, inveniuntur anni solares 490. 2. Ex libro primo Eldæ cap. 7. Artaxerxes dicitur septimo regni sui anno. Eldæ dedisse omnem petitionem ejus. At cum jam extrectum esset templum, quid aliud melius optare, vel postulare potuit, quam potestatem urbis reædificandæ: Ergo, &c. R. neg. ant. Nam propter verba Angeli, *Ab exitu sermonis, ut iterum adfiscetur Jerusalem, Septuaginta hebdomades necessariò inchoanda sunt ab eo anno, quo Artaxerxes decretum de reædificanda*

Simonnet Theol. Tom. II.

urbis extruendæ mentio fit.

Ad primam autem antecedentis probationem Resp. minimè necessarium esse, ut ab eo anno, quo Septuaginta hebdomades incoantur, assignentur anni solares 490. usque ad Christi mortem: cùm enim Angelus Prophetam Hebraum alloqueretur rationi omnino convenit, afferere illum locutum esse non de annis, quibus gentes exteræ, putat Romani, utebantur, sed de annis, quibus utebantur Hebrei: Hebrei autem utebantur annis lunaribus, quamvis, ut jam notatum est, per certa & stata intervalla mensem secundum Adar intercalando, eos solaribus aequaliter. Quod vero annos lunares sine embolismis seu mensibus intercalaribus intelligerer, facit significavit Prophetæ, hebdomadas illas vocando abbreviaras.

Obj. 3. Aggæi prophetia Christo convenire non potest. Ergo, &c. Prob. ant. Nam 1. haec verba: *Ego commovebo cælum, & terram, mares, & aridam, & movebo omnes gentes,* impleta non sunt in adventu Christi. 2. In hac prophetia apparet supponitur, ut nos etiam volumus, Messiam ingressum templum, quod tempore Aggæi adificatum fuit. At hoc templo non duravit usque ad tempus, quo Christus advenit. Herodes enim anno regni sui 18. illud destruxit, & aliud in loco ejus ab ipsis fundamentis adificavit intra ipsam annorum octo.

R. neg. ant. Ad 1. prob. R. verba illa, *Commovo bo cælum, & terram, &c.* impleta fuisse in primo adventu Christi: quando scilicet Angeli e cælo descendentes, gloriæ Deo cecinerunt, nox clarius resplenduit, quam dies, stella in Oriente apparuit, & Magos duxit ad præsepe, & ut refert sanctus Thomas hic q. 36. a. 3. ad 3. Romæ fluxit oleum, & in Hispania tres ioles apparuerunt, paulatim in unum coeientes, que qui viderunt, ius proculdubio, præ admiratione & rerum novitate, commoti sunt.

Potest etiam probabiliiter responderi, per verba illa, *Commovo bo cælum, &c.* prænuntiata fuisse bella civilia Romanorum, quæ aliquantò ante primum Christi adventum terra marique gesta sunt, quibus concussa res publica Romana pene concidit, & ex quibus toto pene orbe ingentes perturbationes exortæ sunt, donec Augustinus superat & extinctis æmulis, solus rerum summa potitus est, eoque imperante, tranquillitas ubique restituta est, quo tandem tempore advenit Desideratus cunctis gentibus.

Ad 2. prob. R. Templum Aggæi tempore adificatum, non ita solo æquatum fuisse, & ab ipsis fundamentis saltem quoad omnes sui partes, ab Herode destrutum, ut non poterit, post restorationem ab eodem Herode factam, idem quod antea in morali æstimatione centeri, & secundum usitatum hominum loquendi modum, idem quod antea, dici: unde Joan. cap. 2. Christo dicenti: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud,* responderunt Judæi: *Quodriginta & sex annis adificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?* Hoc autem dicendo, intelligebant templum, quod Aggæi tempore extrectum fuerat: nam tota Herodis adificatio absoluta est spatio annorum octo, ut testatur Iosephus libro 13. antiquitatum judaicarum cap. 13.

ARTICULUS II.

Incarnationis existentia probatur contra Euthenicos.

Si. Iesu Mariae Filius, sub Augusto natus, & sub Tiberio à Judæis crucifixus, aperte Filium Dei se dixit, hocque comprobavit mortum sanctimoniam, puritate doctrinae, innumerisque miraculis, cæcorum oculos, & surdorum aures aperiendo; claudis gressum restituendo, omne morborum genus sanando, mortuos ad vitam revocando, &c. qua prodigia non nisi insanissimè negari possunt: unde sic adhuc argumenter. Si Iesus ille non fuit verè Dei Filius, fuit hominum celestissimus, & impostorum improbissimus, sive Deus hominum celestissimus & impostorum improbissimus blasphemus ac impostoris suffragatus est innumeris prodigiis; quod non nisi impissimè dici, vel excogitari potest prima consequentia pars per se manifesta est; secunda verò demonstratur ex eo, quod filius Dei sit patrare vera miracula.

2. Si Iesu Mariae Filius, non fuit verè Filius Dei, religio christiana purum hominem, cumque impostorum improbissimum, tamquam Deum reveretur & colit, & ita non est sancta & divina, sed impia & execranda religio. At sanctam & divinam esse nemo sane mentis negare potest religionem illam, quam pilatores duodecim per totum orbem, ipso toto orbe reluctante, propagarunt; qua tot miraculis confirmata est; profligavit vita, virtutesque omnes, à terra iam per tota secula exiles, reduxit, tot hominibus sanctitate & doctrina insignibus floruit; tot hæresum arque persecutionum procellis non succubuit; tot utriusque sexus omniumque æratum Martyrum myriae habuit, qui bona omnia amittere, tormenta gravissima pati, mortemque crudelissimam obire maluerunt, quām doctrinam sensibus adversam, & creditu difficultiam, deferere; illam, inquit, religionem, qua vita omnia damna; commendat virtutes omnes; tam dignè deo senti, tam sibi in doctrina sua constat, tanta sapientia, membrorumque conscientie regitur, tanto divinæ gloria zelo ardet, tot utriusque sexus homines habet omni virtutum ac præsertim rerum omnium temporalium contemptus & perfectæ continentiae laude commendabiles, &c. Ergo Iesu Mariae Filius, sub Augusto natus, sub Tiberio mortuus, qui propria virtute à mortuis suscitatus, purgatione peccatorum nostrorum facta, sedet ad dexteram majestatis in excelcis, est verus Filius Dei, adeoque Filius Dei verè incarnatus est.

Objicies 1. Si Filius Dei incarnatus est, Deus mutatus est; sed implicat Deum mutari. Ergo, &c. R. dist. seq. maj. Deus mutatus est, si per to mutari, intelligitur præcisè, transire de contradictorio in contradictorium, seu acquirere novam aliquam denominationem, novum aliquod esse, quod ante non habebatur. Concedo seq. maj. nam revera Filius Dei incarnando se, transit à non esse hominem ad esse hominem; acquisivit novam denominationem intrinsecam homini, seu novum esse intrinsecum homini, quo carebat ante incarnationem. Deus mutatus est, si per to mutati, intelligitur idem, ac per to perfici, vel deteriorari, melius, vel pejus fieri, Neg. seq. maj. Nam ut rectè ait sanctus Leo in epistola ad Flavianum Constantinopolitanum, *Nativitas temporalis (Filii Dei) nativitatē divina sempiterne (ejusdem Filii Dei) nihil minuit, nihil contulit.* Et inferioris: *Affumperit (Dei Filius) formam servi sine forde peccati, humana angens, divina non minuens;* unde canit Ecclesia: *Mirabile mysterium declaratus hodie, innovantur naturæ, Deus homo factus est,* id quod fuit permanitus, & quod non erat, assumpit. Ad minorem R. quod implicat Deum mutari in secundo sensu, non in primo.

At inquires. Etiam præcisè transire de contradictorio in contradictorium, dicit essentialiter in eo, qui transit, vel limitationem, vel indigentiam, vel inconstantiam, vel potentiam passivam & passionem,

vel dependentiam aliquam, vel perfectibilitatem, vel denique deteriorabilitatem. Ergo tam implicat, quod Deus mutetur in primo sensu, quām in secundo. R. neg. ant. quoad omnes partes, si sumatur universaliter, ut hic sumitur.

Iaque, quod Deus de non homine factus sit, & quidem intrinsecè homo, i. non arguit in eo limitationem: neque enim, ut homo fieret, necesse fuit, ut esset in aliqua ratione finitus, aut de novo in aliqua ratione finiretur, atque tam est illimitatus in omni genere perfectionis, postquam homo factus est, quām ante: nam ut ait sanctus Augustinus epist. 2. ad Volusianum, *Magnitudo virtutis ejus ... nullas in angusto sentit angustias.*

2. Non dicit in eo indigentiam: nam ut homo fieret, non oportuit eum egere, sed satis fuit, ut nos egeremus; nec homo factus est, quia egebat, sed quia nos egebamus: ut enim ait S. Leo in epist. 2. ad Pulcheriam Augustam: *Nisi novus homo, factus in similitudinem peccati, nostram susciperevet vetustatem ... naturamque sibi nostram, solus à peccato liber, unret sub iugo diaboli, generaliter teneretur humanae capitivitas.*

3. Non arguit in eo inconstantiam: nam gravissimas ob causas ab æterno decrevit assumere naturam humanam, quam in tempore assumpit, & semel assumptionem nunquam reliquit, aut relicturus est.

4. Non arguit in eo potentiam passivam, aut passionem. Nam i. Deus factus homo non est, recipiendo in se humanitatem, sed eam sibi assumendo, & uniendo substantialiter, nec humanitas inhæret Deo Verbo, aut ei inexsistit tamquam forma subjecto, sed solum ei incumbit ut supposito suo. 2. Humanitas non est unita Deo Verbo per agentis alicuius actionem, in eo receptam, sed quia producta est, concurrente beata Virgine, & producta conservatur à tribus personis divinis dependenter à proprietate relativa Dei Verbi, eam sufficiens formaliter: quare humanitas assumpta, Deo Verbo unita est per actionem in ea tantum receptam. Igitur incarnari & uniri humanitati, non magis arguit in Deo Verbo potentiam passivam, & passionem, quām amari ab hominibus, in eo potentiam passivam, & passionem importat; nec respectu Dei Verbi est pari physicè, sed solum grammaticaliter, seu voce tenus, & secundum loquendi modum.

5. Non arguit in eo dependentiam. Nam i. Deus Verbum non dependet ab humanitate, sed ipsa humanitas dependet à Deo Verbo, tamquam producente ac conservante ipsam per suam omnipotentiam, & suppositante ac terminante illam per suam proprietatem relativam. 2. Deus Verbum non dependet ab aliquo agente extrinseco, cuius virtute & actione, in ipso recepta, sive volens sive non, uniat humanitati, ut facile intelligitur ex modò dictis.

6. Non arguit in eo perfectibilitatem, aut deteriorabilitatem: ut enim aliquid transeat de contradictorio in contradictorium, sufficit ut acquirat novum aliquod esse, sive per illud perficiatur, aut deterioratur, sive non. Porro Deus Verbum non perficitur per humanitatem, quam assumpsit: cum enim sit infinite perfectum, & omnem entis plenitudinem in se continet, non potest substantialiter augeri, magisque perfici accessione ejusdemque naturæ creatæ: unde, ut S. Thomas ait quæst. de unione Verbi incarnati, art. 1. ad 9. Verbum incarnatum, non est amabilius, quām fuerit ante incarnationem, quāvis sit amabile secundum aliam rationem. *Sicut incarnatio, inquit, nihil bonitatis adjicit ad personam divinam (Verbi)* & ita nihil adjicit ei diligibilitatis: unde persona Verbi incarnati non est plus diligenda, quam persona Verbi simpliciter, licet sit secundum aliam rationem diligenda; qua tamen ratio sub universaliter bonitate Verbi comprehenditur.

Deus igitur Verbum non perficitur per humanitatem, quam assumpsit; sed neque per eam deterioratur; illam assumendo nullam perfectionem amisit: ut enim ait sanctus Leo epistola ad Julianum Episcopum Coensem: *Quod deitas est, caro non minuit* (sicut

(sicut quod carnis est, deitas non permit: idem & sempiternus ex Patre, & temporalis ex matre, in sua virtute inviolabilis, in nostra infirmitate passibilis: in deitate Trinitatis cum Patre & cum Spiritu Santo unius ejusdemque natura . . . ut idem esset dives in paupertate omnipotens in abjectione, impassibilis in supplicio immortalis in morte: nec enim Verbum aut in carnem, aut animam aliquam sui parte consum est, cum simplex & incomparabilis natura deitatis tota sit semper in sua essentia, nec damnum sui recipiens, nec augmentum. Quæ omnia uno verbo comprehendit sanctus Augustinus in epistol. 1. ad Volusianum, dicendo: Homo Deo accessit, non Deus à se recessit.

At inquires. Si Deus incarnatus est, & quidem in utero beatæ Virginis, ita ut beata Virgo verè dicatur & sit mater Dei; certè dependet à beata Virginе, tamquam à causa. R. Deum Verbum à beata Virginе tamquam à causa dependere, non secundum se, & secundum divinitatem, sed tantum secundum humanitatem, quam assumptum in utero, & ex substantia beatæ Virginis; actio enim beatæ Virginis recepta fuit, non in divinitate, aut personalitate Verbi, sed in sola natura humana, ab eo assumpta.

At inquires. Si Deus factus est homo, acquisivit novam perfectionem substancialē: nam esse hominem, essentialiter est quædam substancialis perfectio. Item Deus factus est mortalis, passibilis; adeoque dexterior factus est. Item Deus se ipsum exinanivit. Item Deus ipsius vitem reddidit. Item nunc aliis est, quam ante fuit. Item nunc potest aliquid, quod ante non poterat, operationes scilicet theandricas exercere.

Ad 1. R. Deum revera per incarnationem acquisivisse, & habere novam perfectionem substancialē, quam ante non habebat formaliter: sed per novam illam perfectionem substancialē non evasit perfectior propter rationem jam allatam. Deus homo factus, perfectus, imò perfectissimus est secundum humanitatem; at non est perfectio secundum humanitatem & divinitatem simul, quam secundum divinitatem solam. Porro dixi, quam ante non habebat formaliter: quia Deus Verbum perfectionem illam substancialē, quam incarnando te acquisivit, ante incarnationem habebat virtualiter, & eminenter: unde etiam appetet, quare per illam perfectionem perfectius non evalerit.

R. ad 2. Deum factū esse mortalem, passibilem, &c. non secundum se, & divinitatem suam, sed secundum humanitatem assumptam. Nota. Deus homo factus, ita secundum humanitatem assumptam, mortalis & passibilis factus est, ut simul secundum se & divinitatem suam immortalis & impassibilis esse perseveraverit, ut dicit S. Leo loco supra citato.

Ad 3. R. Deum Verbum per incarnationem ira ipsum exinanivisse, formam servi accipiendo, ut loquitur Apostolus, ut nihil ei de suprema maiestate aliisque perfectionibus divinis detractum sit atque ita ad infinitum gradum descendit, ut supremum non amferit.

Ad 4. R. neg. Nam si Deus homo factus, vilis est, vel vilis est propter divinitatem; at hoc non: nullatenus enim divinitas immutata est per unionem sui cum natura humana in personalitate Verbi: vel vilis est secundum humanitatem; at hoc non: nam ē contra humanitas à Verbo assumpta, omni honore dignissima est, tum propter dona naturalia & supernaturalia quibus cumulantissima est, & de quibus suo loco; tum propter moralem quamdam & moraliter infinitam dignitatem, in eam ex unione hypothistica refusat: vel denique vilis est propter ipsam incarnationem; at hoc non: nam incarnatione est operum divinorum prestantissimum; cum in eo mirabili prorsus modo elucescant perfectiones divinae, ut ostendetur. Præterea, plurimas, easque gravissimas causas Deus habuit, propter quas rationabiliter ac laudabiliter vell incarnari.

Hæ cause sunt 1. Ut ex intuitu tantæ misericordie Simonnet Theol. Tom. II.

dia & charitatis Dei erga nos, spes nostra erigeretur, & nos tamen erga Deum amor accenderetur maximè. 2. Ut sub fidei iugo facilitius ac libertius captivaremus intellectum nostrum, cum Deo nobis, non amplius per Prophetas, sed per Filium suum loquenti credimus. 3. Ut disceremus quanta sit dignitas humana naturæ, ne eam inquinaremus peccato, ut rectè ait S. Augustinus lib. 13. de trinitate cap. 17. Demonstratum est, inquit, homini, quem locum habet in rebus, quas condidit Deus; quandoquidem sic Deo coniungi potuit humana natura, ut ex diabus substantiis fieret una persona.

4. Ne dæmones auderent se homini præponere, quia incorporei sunt, & honores divinos propter suam immortalitatem affectarent. Ut superbi illi, inquit sanctus Augustinus, maligni spiritus, qui se ad decipiendum quasi ad adjuvandum medios interponunt, non id est audeant homini præponere, quia non habent carnem; & maximè, quia & mori in eadem carne dignatus est Filius Dei, ne id est tamquam deos se coli persuadeant, quia videtur esse immortales.

5. Ut superbia, in quam homo adeò proclivis est, reprimeretur: Ut superbia hominis, inquit S. Augustinus, que maximè impedimento est inherentia Deo, per tantam Dei humilitatem redargui posset, atque sanguini: dicitque homo quam longè recesserit à Deo.

6. Ut efficacissima virtutum omnium exempla haberemus. Quid majus, inquit S. Augustinus, obediens nobis præberetur exemplum, qui per inobedientiam perieramus, quam Deo Patri Deus Filius obediens usque ad mortem crucis?

7. Ut per eam naturam vinceretur diabolus, quam se viciisse gloriabatur. Pertinebat, inquit S. Augustinus, etiam ad justitiam, bonitatemque Creatoris, ut per eandem rationalem creaturarum superaretur diabolus, quam se superasse gaudebat, & de ipso genere venientem, quod genus origine vitiata per unum tenebat universum.

8. Ut natura humana singulari planè & excellenti modo nobilitaretur, & nobilitate illa; cuius participes fumus omnes, ad morum innocentiam, & virtutum omnium exercitum excitaremur. 9. Ut liberaremur à servitute peccati, condigna pro peccatis nostris divina Majestati læsa exhiberetur satisfactione, &c.

Ad 5. R. Deum incarnatum, alium non esse post incarnationem, quam ante, eo sensu quod aut aliquam perfectionem acquisiverit, quā melior, aut amelior aliquam, quā dexterior factus sit; sed eò tantum sensu quod habeat novam denominationem intrinsecam novum esse intrinsecum, vi cuius tamen nec melior est, nec dexterior: unde Deus incarnatus, post incarnationem alias est quam ante, in sensu philosophico tantum, non in sensu vulgari, in quo quis secundum receptum & communem loquendi ultim, alias esse dicitur, quia vel melior, vel pejor effectus est.

R. ad 5. Verbum per incarnationem acquisivisse novum operandi modum, eumque perfectissimum, sed quo non evasit perfectius, & potentius: quod enim omnem in se plenitudinem entis complectitur, nullius creatæ perfectioni accessione augeri potest. Potest quidem fieri novo modo perfectum, novo modo bonum & amabile per accessionem perfectionis creatæ: at fieri non potest perfectius, melius, & amabilius. Porro operatio theandrica, vel est complexum ex duplice operatione divina & humana, vel est operatio humana infinitè dignificata per dignitatem infinitam personæ Verbi operantis per humanitatem suam, ut instrumentum conjunctum (supple non solum intellectu, sed etiam propria libertate) adeoque motu proprio libero prædictum.

Si primùm, Verbum incarnatum exercere posse operationes theandricas, nihil aliud est, quam posse non solum divinas, sed etiam humanas operationes exercere. At quod Verbum incarnatum, non solum divinas, sed etiam humanas operationes exercere posset, cum ante incarnationem posset, tantum divinitas, hoc non arguit in eo majorem perfectionem & potentiam; sed solum posse novo modo operari, adeoque

Hh 2 arguit

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

arguit tamē, illud esse novo modo potens, novo modo perfectum.

*S*i secundum, non aliud etiam ex eo sequitur, quād modō dictum est. Et verò quòd Verbum, quia verè ac propriè suppositum est humanitatis assumptæ, per eam ea ex proprio motu libero operante, verè ac propriè operetur humana, non aliud dicit in illo, quād novum modum operandi; & quòd operationes humanitatis assumptæ infinitè dignificantur ex eo, quòd verè ac propriè operationes sunt Verbi incarnationis, hoc arguit infinitam ejus dignitatem, nullum verò perfectionis argumentum in eo importat.

*O*bj. 2. Si Deus incarnatus est, vel denominatio hominis est ei intrinseca, vel extrinseca tantum. *R.* esse intrinsecam. *Dices ergo:* Humanitas est intrinseca Deo. *R.* esse intrinsecam, non inhæsivè, sicut accidentis est intrinsecum subjecto; neque informativè, sicut anima rationalis est intrinseca corpori humano sed compositivè, quatenus ei intimè præsens, cum ei substantialiter unitur.

Itaque denominatio hominis non est extrinseca Deo Verbo, sicut v.g. denominatio visi, vel cogniti, extrinseca est objecto, quod videtur, vel cognoscitur; neque ei tam intrinseca est, quād Petro, v.g. vel Paulo; nam Petrus & Paulus sunt intrinsecè homines per humanitatis identitatem cum persona Petri & Pauli: est tamen ei verè ac propriè intrinseca: humanitas enim assumpta, ei verè ac propriè intrinseca est, quia ei intimè præsens est, atque unita substantialiter, quia cum eo formaliter concurrit ad constitendum unum totum substantiale, quod est ipsa Dei Verbi persona, subsistens duplice natura.

*O*bj. 3. Si Deus incarnatus est, supplet humanam subsistentiam. Sed hoc implicat. Ergo, &c. *R.* propriè loquendo, Deum incarnatum non supplere subsistentiam humanam, sed tantum eam impedit, quatenus naturam humanam sibi unitam, ulterius comprehendere substantialiter, impedit ne sit substantia tota & integra per se ipsam. Pro quo, *Nota*. Subsistentia humana est humana natura, tota & integra substantialiter per se: igitur eo ipso subsistentia humana impeditur, quòd ab alio, ei unito, ulterius substantialiter compleatur, ut patet ex terminis. Verbum autem humanitatem assumptam ulterius substantialiter compleat, hoc ipso quòd est suum illius suppositum: suppositum enim non potest non esse complementum substantiale naturæ, cuius est suppositum. Præterea, ex humanitate assumpta, & Verbi persona, unitis inter se, resulat homo, qui Deus est. Ergo sicut corpus & anima, cùm inter se uniuntur, complentur substantialiter, quia ex illis inter se unitis resulat homo, ita humanitas assumpta, cùm unita est personæ Verbi, completa sicut substantialiter, quia ex inter se unitis resulavit homo Deus.

Igitur propriè loquendo, Deus Verbum impedit subsistentiam humanam: impripiè tamen dici potest illam supplere, quatenus sic impedit, ne humanitas, quam assumpsit, sit suppositum, ut ipsum sit suppositum illius. Similiter impripiè dici potest Verbum consumpsisse personam humanam, in quantum naturaliam humanam sibi substantialiter uniendo, impedit ne esset persona. Ita docet sanctus Thomas in 3. librum sententiarum dist. 5. q. 3. ad 4. *Impropriè dicitur*, inquit, *consumi quod impeditur*, ne fiat, & quia persona divina, quæ assumpsit humanam naturaliam, impedit quod natura humana habeat propriam personalitatem, idèo dicitur *consumpsisse personam* (humanam) *quamvis impripiè*.

*O*bj. 4. Duo entia per se completa non possunt uniri substantialiter. Sed Verbum & natura humana sunt duo entia per se completa. Ergo, &c. *R.* dist. maj. Duo entia per se completa non possunt, &c. si utrumque sit per se completum simpliciter, etiam post unionem, Conc. maj. Si unum tantum per se completum sit simpliciter post unionem, Neg. maj. At in unione Verbi cum natura humana manet quidem Ver-

bam per se completum simpliciter; non enim ulterius completur per humanitatem, quam assumit: nam nec terminat Verbum, sed è contra ab eo terminatur; unde non ipsa Verbi, sed Verbum illius suppositum est; nec per modum comparis Verbum determinat ad constituendam terram aliquam substanciali, cujus Verbum sit pars; sicut corpus humanum per modum comparis compleat substancialiter animam rationalem, illam determinando ad constituendum totum aliquod substanciali, cujus partes sunt corpus & anima.

Manet igitur Verbum per se completum simpliciter, etiam post unionem sui cum humana natura. At humanitas assumpta, post unionem illam non est per se completa, nisi secundum quid, nempe in ratione naturæ, quia per unionem illam impeditur, ne sit per se tota & integra substancialiter: unde nunquam fuit nisi secundum quid & in ratione naturæ completa, quia nunquam extitit sine unione sui cum persona Verbi.

*O*bj. 5. Ex Verbo & humanitate assumpta non potuit fieri unum per se. Ergo Verbum non potuit fieri homo: homo enim est ens per se non verò aggregatum ex pluribus entibus. Ergo, &c. *R.* ex Verbo & humanitate assumpta non potuisse fieri unum per se, quod sit tercia quædam substantia resultans ex Verbo & humanitate assumpta, sicut homo v.g. est tercia quædam substantia resultans ex corpore & anima: ita ut sicut homo est in recto corpus & anima unita, ita Christus sit in recto Verbum & humanitas unita: hoc enim repugnare suo loco ostendetur. At ex Verbo & humanitate assumpta potuit resultare unum per se subsistens in duabus naturis, hoc est persona divina habens duas naturas, divinam & humanam, seu Deus homo, qui est Verbum in recto, & humanitas in oblique tantum, id est, Verbum habens humanitatem: hunc Deum hominem, Christum, Iesum, Emmanuelem, Dominum nostrum, Salvatorem nostrum vocitamus.

*O*bjicies denique. Infinitè distantia uniri non possunt, nullam enim inter se habent proportionem. Sed Verbum & humanitas à se invicem infinitè distant. Ergo, &c. *R.* neg. maj. & prob. ejus. Nam infinitè distantia, qualia sunt Verbum & humanitas, nihilo minus habent inter se proportionem assumptibilis, & potenter assumere substancialis, & potentis sublentare, terminabilis, & potentis terminare; que proportio non entitatis quidem sed habitudinis est.

ARTICULUS III.

Incarnationis existentia probatur contra hereticos.

§. I.

Proferuntur Scriptura testimonia.

Præter loca veteris Scripturæ, quæ contra Judæos allegata sunt, & æquè valent contra hereticos, habemus in Scriptura nova testimonium Joannis Evang. cap. x, in quo ait: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*. Et infra: *Verbum caro factum est, & habitat in nobis*. Ex quibus verbis sic ratioinatur sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola: *Unus idemque est verè Dei Filius & verè hominis Filius: Deus per id, quod in principio erat Verbum, &c. homo per id, quod Verbum caro factum est, &c.* Et c. 10. ubi Christus ipse aperte se dicit Deum, & in natura æqualem Deo Patri: *Ego, inquit, & Pater unus sumus*. Quod cùm probè intellexissent, qui aderant, Judæi, Christum scilicet verbis illis æqualem se Deo facere, *suffulerum lapides ut lapidarent eum*, cique interroganti, propter quod opus illum lapidare vellent, responderunt: *De bono opere non lapidamus te; sed de blasphemia; quia tu homo cum sis, faciste ipsum Deum*; quod tamen non negavit Christus; sed è contra confirmavit, quanvis subobscurè, dicendo: *Quem Pater sanctificavit (substantiali) scilicet sanctitate per naturæ suæ communicationem*

tionem ab aeterno factam) & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum... Operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre (per naturae scientie identitatem).

Præterea, habemus testimonium Apostoli Romanorum cap. 9. ubi dicit: Ex quibus (Hebreis) est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula: ubi illud, super omnia, sive cadat in to Deus, sive in to benedictus, perinde est: nam solus ille, qui est super omnia Deus, est super omnia benedictus; & sic illius solus ille, qui super omnia benedictus est, super omnia Deus est. Sed qui super omnia Deus est, verus est Deus. Ergo, &c. Et in in epistola ad Philippienses cap. 2. ita loquitur: Hoc enim sensit in vobis, quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aqualem Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus & habitu inventus ut homo. Ubi nomine forma naturam, adeoque nomine formae Dei, naturam divinam, & nomine formae servi, naturam humanam intelligit Apostolus. Loci itaque sensus est, qui cum naturam divinam haberet, non rapinam arbitratus est, se facere, cum dixit, aqualem se esse Deo Patri, putata cum dixit, Ego & Pater unum sumus, sed ipsum tamen postea exinanivit, incarnando se, seu uniendo sibi substantialiter naturam humanam; ita ut hac unione substantiali verè ac propriè factus sit homo: homo autem factus, hominibus aliis sese spectandum objecit, nec solum homo esse voluit, sed etiam talis apparere viderique; ita ut ab hominibus visus & inventus sit ut verus homo.

At inquires. Christus ait Joannis cap. 14. Pater maior me est. R. Dicit etiam cap. 10. Ego & Pater unum sumus. Itaque cum dicit, Pater maior me est, loquitur de se, ut homo est; cum vero dicit, Ego & Pater unum sumus, loquitur de se, ut Deus est: unde ex his duobus locis simul junctis habemus duo, in Christo scilicet unam esse personam, nempe per sonum Verbi cum duplicitate natura, divina & humana. Audiamus sanctum Leonem in epistola jam citata: Non enim inquit, natura est dicere: Ego & Pater unum sumus: & dicere: Pater maior me est. Quamvis enim in Domino Iesu Christo, Dei & hominis una persona sit; aliud tamen est; unde in utroque communis est contumelia, aliud unde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas & de Patre illi est equalis cum Patre divinitas.

§. II.

Proferuntur testimonia Patrum Grecorum, qui flourerunt ante Concilium Nicenum.

sec. 1. Sanctus Ignatius Martyr, qui Antiochia sedere cœpit anno Domini 71. sic scribit in sua ad Ephesios epistola: Unus medicus est carnalis & spiritualis, genitus & ingenitus in carne factus Deus in immortalitate vera, & ex Maria, & ex Deo, primo passibilis & tunc impassibilis, Dominus Christus noster: quibus verbi docet, Dominum Christum nostrum ex Maria in tempore natum esse secundum humanitatem, & in aeternitate natum esse ex Deo Patre secundum divinitatem, adeoque Deum esse simul & hominem, cuius una tantum persona est. Et in epistola ad Magnesios sic loquitur: Unus Deus est, qui manifestavit se ipsum per Iesum Christum Filium ejus, qui est ipsius Verbum aeternum, non a silentio progediens, qui secundum omnia bene placuit (Patri) mittenti ipsum (per incarnationem).

sec. 2. Sanctus Iustinus Martyr hac habet sub finem apologia primæ: Ingeniti & ineffabilis Dei (Patri) rationem ac verbum secundum Deum (Patrem) adoramus & complectimur, quoniam nostra causa id homo factum est, ut per pessimum nostrarum participatione medicinam nobis faceret. In apologia secunda sic ait: Et quod rationem & verbum, quod primum est genitum Dei, absque mixtione genitum esse dicimus, Iesum vi-

Simonnet Thol. Tom. II.

delicet Christum, Magistrum nostrum, atque hunc crucifixum. Et inferius: Et Jesus Christus, unus & solus propriè Filius Deo genitus, qui nimis ratio & verbum ejus, primogenitus, & virtus est, atque de consilio voluntateque ejus, instaurandi & restituendi humani generis, ergo homo factus est, nos ista docuit.

S. Irenæus Martyr libro 3. adversus haereses, 1. ca. Eod. sec. piti 17. hunc præfigit titulum: Offensio quoniam unus & idem & ipse Deus Christus Verbum sit Dei. 2. Sic c. 18. orditur: Et quoniam Joannes unum & eundem novit Verbum Dei, & hunc esse unigenitum, & hunc incarnatum esse pro salute nostra Iesum Christum Dominum nostrum, sufficienter ex ipsis Joannis sermone demonstravimus. Sed & Mattheus unum & eundem Iesum Christum cognoscens, eam, qua est secundum hominem generationem ejus ex Virgine, expponens fecit. Et inferius eodem capite sic proficitur: Previdens Spiritus sanctus depravatores, & premoniens contra fraudulentiam eorum, per Mattheum ait: Christi autem generatio sic erat; & quoniam hic est Emmanuel, ne forte tamquam eum hominem putaremus: non enim ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei Verbum caro factum est; neque alium quidem Iesum, alterum autem Christum suspicaremur fuisse, sed unum & eundem sciremus Deum esse.

S. Clemens Alexandrinus in admonitione ad gen. sec. 3. tes loquens de Verbo, incarnato, sic ait: Non talis est mens cantor, neque multe post venit dissoluturus acerbat servitutem daemonum, tyramidem obtinentium. Et inferius: Dei Verbi sumus nos figurata ratione predita, per quem antiqui sumus, quoniam in principio erat Verbum, sed quoniam Verbum quidem, ab alto petita origine, divinum universorum principium & fuit, & est: quia autem nunc nomen accepit olim sanctificatum, potestate dignum Christus, novum mibi vocatum est canticum. Hic ergo Verbum Christus, & ut nos olim essimus, erat enim in Deo, & ut beni essimus, causa fuit; nunc autem apparuit hominibus hic ipse Verbum, qui solus est ambo Deus & homo: & est nobis omnium causa bonorum, à quo edocti recte vivere, ad vitam aeternam transmitimur.

S. Hypolitus Martyr, Clementis discipulus, Epis. Eod. sec. 4. copus Portuensis, magistro suo plane consonat in quadam sermone suo apud Theodoreum dialogo primo, Dic mihi, inquit, o beata Maria, quid erat, quod in tuo erat utero conceptum, & quid erat, quod à te in virginali matrice gestabatur? Sermo erat Dei primogenitus, de cælis ad te descendens, & homo primogenitus in utero formatus, ut primogenitus sermo Dei hominis primogenito (per hypostaticam scilicet unionem) conjunctus ostenderetur.

Origenes lib. 1. Periarchon cap. 2. loquens de Christo Eod. sec. 5. dicit: Primo illud nos oportet scire, quod alia est in Christo aetarum ejus natura, quae est unigenitus Filius Patris: & alia humana, quam in novissimis temporibus pro dispensatione suscepit. Et homilia 6. in diversos de eodem loquens, sic ait: Ipse corpore dormiebat, deitate vero concitatbat, & conturbabat mare, & iterum complacabat. Quid autem Origenes de divinitate Verbi male senserit, hoc ad rem praefentem nullatenus attinet.

Sanctus Dionysius Alexandrinus in sua adversus Paulum Samozatenum epistola hæc scribit: Christus Eod. sec. 6. non solo nomine, sed veritate est Christus Jesus, qui est ante secula Verbum, ipse factus est homo ex Maria incarnatus. Et inferius: Filius Dei, qui est Verbum Christus heres, mortuus est: quomodo ait tu hominem esse excusum Christum, & non re vera Deum, & ab omni creatura cum Patri & Spiritu sancto adoratum, incarnatum ex sancta Virgine & Deipara Maria? Propter nos enim voluit nasci ex muliere; unde & passionem pro nobis suscepit.... unus est Christus, qui est in Patri, coeterum Verbum, una ejus persona, Deus invisibilis & visibilis factus. Deus enim apparuit in carne, natus ex muliere, qui erat ex Deo Patre genitus ex utero ante Luciferum, &c.

Patribus haecenū laudatis juvat addere Patres Con-

Hh 3 cili

cili Antiocheni I. in causa Pauli Samozateni anno 266, celebrari. Sic autem in epistola ad Paulum Samozatenum missa loquuntur: *Filium, qui est apud Patrem, Deum quidem & Dominum omnium creaturarum dicit (Apostolus) à Patre autem missum de celis, & carne assumptum, factum esse hominem. Quam ob rem corpus ejus ex Virgine sumptum, in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, divinitati immutabiliter unitum & desificatum est. Quia de causa idem Deus & homo Jesus Christus prophetaatur in lege, &c.* Idem pōrò cum aliis pluribus in altera Antiochiae Synodo, in causa ejusdem Samozateni anno 272. celebrata, synodicae epistolam ad Dionysium Romanum Pontificem, & ceteros orbis christiani Antistites scriplerunt, in qua Samozatenum accusant, quod Filium Dei ē cœlo descendisse confiteri renuerit, & Jesum Christum ē terrae ortum fuisse dixerit.

§. III.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum qui floruerunt ante Concilium Nicenum.

SAC. 3.

Primus occurrit Tertullianus in apologetico cap. 21. ubi de Verbo loquens, sic ait: *Hunc (λόγον) ex Deo prolatum didicimus, & prolatione generatum, & idcirco Filium Dei & Deum dictum ex unitate substantie. Tum postquam dixit illum respectu Dei Patris habere se, sicut se habet radius respectu solis, sic prosequitur: *Iste igitur Deus radius, ut retro semper predicabatur, delapsus in virginem quamdam, & in utero ejus caro figurata, nascitur homo Deo mixtus, caro spiritu infrastructa nutritur, adolescit, afferatur, docet, operatur, & Christus est.**

In libro de præscriptionibus cap. 13. hæc habet: *Regula est autem fidei, ut jam hinc quid credamus, profitearurs, illa scilicet qua creditur, unum omnino Deum esse nec aliud præter mundi conditorem, qui universa de nihilo produxerit per Verbum suum primò omnium emissum: Id Verbum Filium ejus appellatum... Postremo delatum ex Spiritu Dei Patris virtute, in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus, & ex ea natum hominem, & esse Jesum Christum: exinde predicasse novam legem, &c.*

SAC. 2C.

Tertullianum sequitur Cyprianus Martyr. I. In libro quod idola Dii non sunt, ubi hæc leguntur: *Indulsa huius, & gratia disciplinaque arbiter, & magister sermo, & Filius Dei mititur... Hic est virtus Dei, hic ratio, hic sapientia ejus, & gloria; hic in Virginem inlabitur, carnem Spiritu sancto cooperante induitur, Deus cum homine miscetur; hic Deus noster, hic Christus est, qui mediator duorum hominem inditus, quem perducat ad Patrem. Quod homo est, esse Christus voluit, ut & homo possit esse, quod Christus est (Deus scilicet, non quidem per essentiam, quod repugnat, sed per participationem.)*

SAC. 2C.

2. Epist. 70. ad Jubajanum de hereticis baptizandis. *Dominus inquit, post resurrectionem discipulos suos mittens, quemadmodum baptizare deberent instituit, & docuit dicens... Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Infiniat Trinitatem, cuius sacramenta gentes baptizarentur. Numquid hanc Trinitatem Marianam tenet? Numquid eundem afferit, quem & nos, Deum Patrem Creatorem? Numquid eundem unum Filium Christum de Maria Virgine natum, qui sermo caro factus est?*

SAC. 2C.

Novatianus in libro de trinitate, qui extat inter Tertulliani opera, idem planè quod Tertullianus & Cyprianus, docet cap. 9. *Eadem, inquit, regula veritatis docet nos, credere post Patrem, & jam in Filium Dei Christum Jesum Dominum Deum nostrum, sed Dei Filium, hujus Dei, qui & unus & solus est, conditor scilicet rerum omnium... hunc enim Jesum Christum iterum dicam hujus Dei Filium, & in veteri testamento legimus esse re promissum, & in novo testamento animadvertisimus exhibitum, omnium sacramentorum (veteri legis) umbras & figura-*

ras de presentia corporate veritatis impluentem... neque eum hereticorum agnoscimus Christum, qui in imagine ut dicitur, fuit, & non in veritate... neque eum qui nihil in se nostri corporis gesit, dum ex Maria nihil accepit... Omnes enim istos & nativitas Domini, & mors ipsa confutat. Nam & Verbum, inquit Joannes, caro factum est, & habitat in nobis. Ut merito corpus nostrum in illo fuerit, quoniam quidem nostram carnem sermo suscepit.... Tam Scriptura etiam Deum annuntiat Christum, quam etiam hominem ipsum annuntiat Deum: tam hominem descripsit Jesum Christum, quam etiam Deum quoque descripsit Christum Dominum. Quoniam nec Dei tantum illum Filium esse proponit, sed & hominis, &c.

Arnobius lib. 1. adversus gentes pro Christo disputans sic discurrevit: *Ergone, inquiet aliquis... Deus ille est Christus: Deus respondebimus, & interiorum potentiarum Deus: & quod magis infidos acerbissimis doloribus torqueat, rei maxime causa à Summo Rege (Deo Patre) missus. Et inferius: Quod proprium, consentaneum, dignum Deo fuerat vero, nihil nocens aut noxiū, sed opiferum, sed salutare, sed auxiliaribus plenū bonis, potestati munifica liberalitate donavit. Et inferius: Christus equaliter bonis, malisque subvenit... hoc est enim proprium Dei veri, potestaque regalis, benignitatem suam negare nulli. Et inferius: Deus ille sublimis fuit Deus radice ab intima, Deus ab incognitis regnis, & ab omnium principiis Deus, sospitator est. Denique adhuc inferius: Sed si Deus, inquiet, fuit Christus, cur forma est in hominis visus? Et cur more est interemptus humano? An aliter potius invisibilis illa vis, & habens nullam substantiam corporalem, inferre & commodare sè mundo, conciliis interesse mortalium, quam ut aliquod tegmen materie solidioris assumeret?*

Postremò Lactantius, qui magistrum habuit Arnobium, lib. 4. institutionem divinarum sic loquitur cap. 10. *Imprimit igitur scire homines oportet, sic à principio processisse dispositionem summi Dei, ut esset necesse, appropinquantē seculi termino, Dei Filium descendere in terram. Et cap. 13. Summus igitur Deus ac parentes omnium... Doctorem iustitiae misit ē calo, ut novis cultoribus novam legem in eo vel per eum daret... Filium bis nasci oportuit, ut ipse fieret ἀπάτωρ atque ἀμύτωρ. In prima enim nativitate spiritualis ἀπάτωρ fuit, quia sine officio matris à solo Deo Patre generatus est; in secunda vero carnali ἀπάτωρ fuit, quoniam sine Patris officio, virginali utero procreatus est.*

Postremò quod hic operæ præsum erit observasse, cum veteres illi Patres, quos laudavimus, afferunt Deum Verbum per incarnationem homini mistum esse, eodem sensu dicunt, quo in generatione hominis anima rationalis dicitur misceri corpori humano; nec aliud intelligunt nomine missionis, quam unionem intimam, qua duo intimè ac substancialiter inter se uniuersit manente utriusque substantia integra.

Eodem modo & sensu postea locutus est sanctus Augustinus in epistola sua 2. ad Volusianum: *Quidam, inquit, reddi sibi rationem flagitant, quomodo Deus hominis permisitus sit, ut una fieret persona Christi, cum hoc sensu fieri oportuerit, quasi rationem ipsi reddant de re, qua quotidie fit, quomodo miscetur anima corpori, ut una persona fiat hominis; nam sicut in unitate persona anima unitur corpori ut homo sit, ita in unitate persona Deus unitur homini, ut Christus sit. In illa ergo persona mistura est anima & corporis, in hac persona mistura est Dei & hominis, si tamen recedat auditor à consuetudine corporum, quæ solent duo liquores ita commisceri, ut neuter servet integratatem suam, quamquam & in ipsis corporibus aeris lux interrupta miscetur. Ergo persona hominis, mistura est anima & corporis: persona autem Christi mistura est Dei & hominis: cum enim Verbum Dei permisimus est anima habenti corpus, simul & animam suscepit & corpus, &c. Sed de hoc adhuc infra.*

§. IV.

Disputatio II. Articulus III.

487

§. IV.

Proferuntur testimonia Patrum Graecorum, qui scripserunt post Nicenam Concilium.

EX multis paucos hic allegamus, nempe Athanasiūm in libro de incarnatione Verbi. Vide, inquit, ne pro conditione solitoque more nature, Salvatorem nostrum corpus gestasse arbitris, sed potius eum, cum natura incorporeus esset, & ratio sui Patis, studio, nostri, Patrisque in nos benevolentia, ob salutem humani generis, ipsum se in humano corpore exhibuisse. Et inferius: Cum enim Patis sit Verbum, & supra omnes, meritis etiam solus omnis recuperare potuit... Hac igitur de causa incorporalis illa & incorruptibilis munimini Dei ratio, sive id Verbum appellare manis, ad nostram regionem accessit, non quidem antea inde longinquus; nihil quippe ab eo vacuum relinquit in rebus creatis, cum omnia omnino impleverit sua Patrique sui presentia; sed etenim accessit, quantum se sua humanitate ad nos demisi, seque ipsum exhibuit. Et inferius: Hominum amator Deus, & communis omnium Salvator, Dei Verbum ac ratio corpus sibi assumpit, homo inter homines versaturus, ut hominem sensus preoccuparet.

Gregorium Nazianzenum in oratione de nativitate Christi sic loquentem: Carnis expers incarnatur... invisibilis cernitur, intratibialis contractatur, temporis nefus principium caput, Dei Filius hominis filius efficitur, Jesus Christus heri & hodie, idem & in facula. Et infra: hoc autem erat ipse Dei Filius, secundus prior, ille invisibilis, ille incomprehensibilis, ille incorporeus, illud ex principio principium.... Carnem carnis causa gerit... atque humana omnia excepto peccato, suscepit, conceptus quidem ex Virgine.

Chrysothomum homilia 10. in cap. 1. Joan. ubi in hac verba, Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, sic dicitur: Cum dixisset (Joannes) ex Deo natos, & filios Dei factos, qui eum receperunt, tanti honoris causam adiecerunt, quod Verbum caro factum est, & servi & formam Dominus accepit: factus est Filius hominis dilectissimus Dei Filius, ut filii hominum filios Dei faceret: supernum enim cum humili copulatum est, illud quidem nullo in propriam gloriam detrimento affectum, hoc autem ex multa elatum humilitate, quod certe in Domino factum est.

Cyillum Alexandrinum in epistola ad Nestorium scripta, quæ incipit, Cum Salvator noster, ubi ait: Ipsiū unigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natum, Deum verum de Deo vero... salutis nostra causa descendisse, seque ad exinanitionem demisso, incarnatum, & hominem factum, hoc est, carne ex sacra Virgine sumpta, eademque sibi appropriata in utero, more nostro genitum hominemque ex muliere in lucem editum dicimus.

Et Damascenum libro 3. orthodoxæ fidei cap. 7. ubi loquens de Christo ait: Quin etiam hoc nomine tum à Patre & Spiritu, tum à matre & nobis discrepat, quod idem simul Deus & homo sit... quocirca eum etiam post assumptionem humanitatem unum Dei Filium confitemur, cumdemque Filium hominis unum Christum, unum Dominum, unum unigenitum Filium, ac Dei Verbum, Jesum Dominum nostrum, duplum ipsius generationem venerantes, alteram nempe ex Patre omnino priorem... alteram extremo tempore, nostri causa, nostri instar, ac supra nos nostri inquam causa, ut nobis salutem afferret: nostri instar, quia homo ex muliere ortus est ac certo temporis spatio utero gestatus: supra nos denique, quia non ex semine, sed ex Spiritu sancto & sancta Virgine: quod quidem pariendo legem ac modum excedit.

§. V.

Proferuntur testimonia Patrum Latinorum, qui post Concilium Nicenam scripserunt.

Sanctus Hilarius libro 1. de trinitate sic loquitur: Verbum Deus caro factum est, ut per Deum Ver. Simonnet Theol. Tom. II.

bum carnem factum caro proficeret in Deum Verbum, ac ne Verbum caro factum, aut aliquid aliud esset, quam Deus Verbum, aut non nostri corporis caro esset, habitavit in nobis: ut dum habitat, non aliud quam Deus manerer; dum autem habitat in nobis, non aliud, quam nostra carnis Deus caro factus esset; per dignationem assumptionis carnis, non inops suorum, quia tamquam unigenitus à Patre, plenus gratia & veritatis, & in suis perfectus sit, & verus in nostris.

Sanctus Ambrosius lib. 1. in c. 2. Lucæ sic ait: In principio, inquit (Joannes), erat Verbum: habes quando eras... habes etiam quid erat: & Deus, inquit, erat Verbum... Quod venerit: in sua propria venit. Quomodo venerit: Verbum caro factum est. Et in libro de incarnatione dominica sacramento cap. 5. sic habet: Adversum omnes tamen (haereticos) generalis ista est fides, quia Christus est Dei Filius, & sempiternus ex Patre & natus, ex Virgine.

Sanctus Augustinus epist. 2. ad Volusianum sic scribit: Verbum igitur Dei, idemque Dei Filius Patri coaternus; eademque virtus, & sapientia Dei... nusquam conclusa, nusquam discissa, nusquam tumida, sed sine mole ubique tota, longe alio modo quadam, quam eo, quo creaturis carceris adegit, suscepit hominem, seque & illum fecit unum Iesum Christum, mediatorum Dei & hominum, aqualem Patri secundum divinitatem, minorem Patre secundum carnem, hoc est, secundum hominem; incommutabiliter immortalem secundum aqualem Patri divinitatem, eundemque mutabilem atque mortalem secundum cognatam nobis infirmitatem.

Sanctus Leo sermone 1. de nativitate Domini ita loquitur: Verbum igitur Dei Deus Filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, propter liberandum hominem ab aeterna morte, factus est homo: ita se ad suspicionem humilitatis nostra sine diminutione sua maiestatis inclinans, ut manens quod erat, assumensque quod non erat, veram servi formam ei formæ, in qua Dei Patri est aequalis, uniret, &c.

Sanctus Fulgentius in sermone de dupli nativitate Christi ait: Dies enim aeternus Pater, & Filius, nostrum corpus & animam fecit: in die vero temporis, solus Filius nostrum corpus animamque suscepit... dies aeternus Christus Deus de Deo Patre: Christus in die temporis Deus homo de Virgine matre. Christus dies aeternus, Verbum eructatum de corde Patris: Christus in die temporis Verbum caro factum de utero Virginis matris... ut panem Angelorum manducaret homo, creator Angelorum factus est homo, utrosque presentes, & integer permanens.

Sanctus Gregorius lib. 18. expositionum libri Job, sic in capit. 28. ratiocinatur: Mediator quippe Dei atque hominum, homo Christus Iesus, non sicut iste haereticus despicit, alter in humanitate, alter in deitate est. Non purus homo conceptus, arque editus, post permutum, ut Deus esset, accepit: sed nunciante Angelo, & adveniente Spiritu mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro, & manente incommutabili essentia, quæ ei est cum Patre & cum sancto Spiritu coaterna, assumpit intra virginem viscera, unde & impaffibilis pati, & immortalis mori, & aeternus ante facula, temporalis posse esse in fine seculorum: ut per ineffabile sacramentum, conceptu sancto & partu inviolabilis, secundum veritatem utriusque natura eadem Virgo & ancilla Domini esset, & mater.

Sanctus Isidorus in libro de nativitate Domini c. 6. dicit: Scriptura auctoritate cumdem Filium Dei natum in carne monstrans. Manifestans primum quia idem Filius Dei propter nostram salvam incarnatus, & homo factus est. Sic enim de eo predicit Isaías. Parvulus: inquit, natus est nobis, Filius datus est nobis... Parvulus Christus, quia homo & natus nobis, non sibi. Quod enim homo factus est nobis proficit, & ideo nobis natus est. Filius autem Deus est nobis: cuius, nisi Dei Filius?... Erubescant itaque impii Judaei, & agnoscant invocare Christum Filium Dei natum, & per assumptionem corporis pavulum factum, &c.

Hh 4 Beda

Beda in Evangelium Joannis, hæc verba. *Et Verbum caro factum est*, &c. sic exponit: *Quod est dicens, Filius Dei homo factus est*, & inter homines conversatus. Solet namque Scriptura modo anime, modo carnis vocabulo totum designare hominem. . . . Sic ergo hoc in loco quod dicitur, *Et Verbum caro factum est* nibil aliud debet intelligi, quam si diceretur, *Et Deus homo factus est*, carnem videlicet induens & animam, ut sicut quisque nostrum unus homo ex carne constat & anima, ita unus ab incarnatione tempore Christi ex divinitate, carne, & anima constat.

Sanctus Anselmus in speculo Evangelici sermonis sic verbum incarnatum alloquitur: *Cum esset Filius Dei, verus Deus, Deo Patri, sanctoque Spiritui coeternus, & consubstantialis . . . non deperiret in hoc nostro mortalitatis erga humanum . . . ipse ad nos venire dignatus es per mandatum Patris*, cuius nimiam charitatem experti sumus in te. *Venisti, inquam, non locum mutando, sed presentiam tuam nobis per carnem exhibendo. Descendi regali solo sublimis gloria tua in humilem & obiectam in oculis suis puerum*, in cuius sacro sancto utero sola Spiritus sancti inenarrabilis virtus & te concipi fecit, & nasci in vera humilitate natura.

Sanctus denique Bernardus sermone I, in die natalis Domini sic ait: *Deus Pater Verbum fecit abbreviatum. Vultis nosce, quam longum, quam breve fecit? Cuius, inquit hoc Verbum, & terram ego implo. Nunc caro factum, in angusto locatum prefigo est. A scalo, ait Propheta, & in faculum tu es Deus: Et ecce factus est infans diei unius*, &c.

§. VI.

Profertur testimonium Conciliorum generalium.

Pro catholico nostro dogmate habemus auctoritatem octo primorum generalium Conciliorum, Nicæni in symbolo dicentis: *Credimus in unum Deum, Patrem omnipotentem . . . & in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei, ex Patre natum unicum, id est, ex substantia Patris, Deum ex Deo . . . Qui propter nos hominis, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est.*

Constantinopolitanus I, confirmantis & exponentis Nicænum symbolum dicentisque: *Credimus in unum Deum . . . & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, ex Patre natum ante omnia secula . . . Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celis, & incarnatus est ex Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est.*

Ephesini I, actione I, cum symbolo Nicæno, tamquam indubitate fidei regula, duas epistolas, unam Cyrilli ad Nestorium, & alteram Nestorii ad Cyrilium, ad eorum orthodoxiam, vel heterodoxiam defendantem confendentis, atque epistolam Cyrilli ut orthodoxam suscipientis, quia contentientis, Nestorii vero epistolam rejecientis ut heterodoxam, quia dissentientis Nicæno symbolo inventa est.

Chalcedonensis actione 5, in definitione fidei scilicet: *Omnem machinationem contra veritatem valens claudere presens nunc sancta & magna & universalis Synodus, predicationem hanc ab initio inconcussam docens, decrevit ante omnia, fidem integrum & intermeratum permanere trecentorum decem & octo sanctorum Patrum (Nicenorum .) Et infra: Unum eundemque confiteri Filium & Dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum, & hominem verum, &c.*

Constantinopolitanus II, canone 2, ita pronunciantis: *Si quis non confiteretur Dei Verbi duas esse nativitates, unum quidem ante facula ex Patre, sine tempore, incorporaliter; alteram vero in ultimis diebus ejusdem ipsius, qui de celis descendit, & incarnatus de sancta gloriofa Dei genitrice & semper Virgine Maria, natus est ex ipsa: talis anathema sit.*

Constantinopolitanus III, actione 18, in expositione fidei, symbolum Nicænum, & Constantinopolitanum

suscipientis his verbis: *Id quod est à trecentis decem & octo Paribus editum, & debet à centum quinquaginta, Deo instituente, confirmatum est, quod etiam cetera sancte Synodi, ad extinguendam omnem pestiferam heresim, alacriter suscepserunt, & confirmaverunt symbolum, & hoc nostrum sanctum, & universale, à Deo inspiratum confignavit Concilium. Tum subiecto utroque symbolo, sic post multa prosequentis: Definit Dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum nostrum . . . perfectum in deitate, & perfectum eundem in humanitate, Deum verè, & hominem verè, eundem ex anima rationali & corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem per omnia similem nobis abique peccato.*

Nicæni II, actione 7, in definitione eodem modo Nicænum, & Constantinopolitanum symbolum suscipere se profertis, & inferius sic loquentis: *Duas naturas confitemur eius, qui incarnatus est propter nos ex intemerata Dei genitrici semper Virgine Maria, perfectum eum Deum, & perfectum hominem cognosentes.*

Constantinopolitanus IV, actione 10, in termino, ubi sic ait: *Insuper & confitemur unicum Dei Verbum, incarnatum, & factum fuisse propter nos, secundum nos enim Angelus, non legatus, sed ipse Dominus venit, & salvavit nos, & nobiscum factus est Emmanuel: & iste erat Deus verus, &c.*

Prioribus illis Synodis cum Tridentino Concilio addi potest Lateranense IV, sub Innocentio III, cap. Firmat, ubi hæc leguntur: *Et tandem unigenitus Dei Filius Jesus Christus à tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria semper Virgine Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali & humana carne compositus, una in diabolo naturæ persona viam vitæ manifestus demonstravit. Sed antequam veritas catholica, haec tenuis probata declararet, & confirmetur amplius sequentibus articulis, sit*

§. VII.

Solvantur difficultates aliquæ.

Obijices I. Verbum incarnati conveniens non fuit: Ergo revera incarnatum non est, R. neg. ant. Nam Verbum incarnari I, conveniens fuit Deo: quia incarnatio contentanea est divinae bonitati: nam, ut ait S. Thomas hic q. I. art. I. in O. contentaneum est naturæ boni, ut communicet se, adeoque contentaneum est naturæ summæ boni, ut se summe communicet. Bonitas autem divina est Bonitas summa: Ergo contentaneum est Bonitati divinæ, ut se summe communicet, quod aliter fieri non potest, quam per incarnationem.

2. Conveniens fuit naturæ humanae; nam per incarnationem factum est, ut Deus esset homo, ac proinde ut homo superior esset Angelis omnibus, totius universi caput, capax meriti infiniti, fons denique salutis omniumque bonorum spiritualium; que prærogativa ita sunt Christi propria, ut tamen in totum genus humaanum redundent moraliter.

3. Conveniens fuit universo; nam incarnatio fuit complementum quoddam universi; per eam enim factum est, ut universum comprehenderet ordines rerum omnes, ordinem scilicet naturæ, ordinem gratiarum, & ordinem unionis hypostaticæ. Præterea, nomen non videt, ex homine Deo decoris, dignitatis, & ornamenti plurimum refundi in universum.

Obij. 2. Si Verbum incarnatum est, maximè propter redempcionem generis humani. Atqui conveniens non fuit Verbum incarnari ad redendum genus humanum. Ergo, &c. Pro solutione, Nota. I. Redemptio generis humani fuit opus maximè conveniens Deo, quia decebat sumnam Bonitatem; generi humano, quia exiuit illud à servitute peccati & dæmonis; & universo quia magnopere confortet ad ejus perfectionem.

2. Redemptio generis humani fieri potuit tribus modis

modis; ex pura misericordia, & liberalitate Dei, gratis condonando homini totam offensam; ex justitia imperfecta, qualemcumque satisfactionem acceptando, & debiti reliquum condonando, & ex perfecta justitia, aequalem pro offensa satisfactionem exigendo.

3. Modus redimenti genus humanum ex perfecta justitia prioribus aliis duobus convenientior est, tum ex parte hominis; major enim gloria ejus est, quod non indiget liberali condonatione, & satisfacere possit ex perfecta justitia; tum ex parte Dei, quia in tali redemptione magis relinquent attributa divina, nempe summa justitia, aequalem satisfactionem exigendo summa misericordia tribuendo facultatem exhibendi satisfactionem aequalem; & summa sapientia, in uno & eodem opere conjungendo virtutes duas, que videntur conjugi non posse, summam scilicet justitiam cum summa misericordia.

Igitur convenientissimum fuit, genus humanum redimi ex justitia perfecta; sic autem redimi non potuit, ut suo loco ostendetur, sine unione hypostatica persona divina cum natura humana, vel angelica; aliunde vero convenientius fuit redimi per unionem hypostaticam personam divinam cum humana, quamcum angelica natura: convenientius enim fuit, redimi per Deum hominem, quam per Deum Angelum; nam quia homo offendit Deum convenientius erat, ut homo satisfaceret Deo offendito: Praeterea, sic major erat daemonis consilio, quod vincenter a natura, quam vicerat. Igitur convenientissimum fuit, Verbum incarnari ad redendum genus humanum. Unde ad objectionem. R. neg. min.

At inquires. Major liberalitas est & charitas, gratis condonare, quam exigere satisfactionem. Item majoris est virtutis injuriam gratis remittere, quam postulare satisfactionem. R. ad 1. Est revera major liberalitas, &c. si non dentur vires & gratia ad satisfactionem; secus verò, si dentur, Deus autem sic aequali satisfactionem exigit ab homine, ut simul ei dederit omnia ad talen satisfactionem exhibendam necessaria, suum nempe Filium unigenitum dando, & ita, ut dicitur Ps. 84. Misericordia & veritas obviaverunt sibi; justitia & pax osculata sunt.

Ad 2. R. In privatis saepe majoris virtutis est, gratis remittere injuriam, quam satisfactionem postulare; at non est majoris virtutis in Principe, ad quem delictorum vindicta pertinet: non enim expedit delicta manere impunita. Quod verisimum est, praeferim quando Princeps ita satisfactionem exigit, ut simul der vires ad satisfaciendum necessaria. Vide ad sanctum Thomam hic q. 1. art. 2. in O.

Queres 1. utrum secula revelatione divina & fide, solo lumine naturali cognosci possit, incarnationem nem possibilem, vel impossibilem esse.

R. 1. non posse lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari, incarnationem esse impossibilem. Ratio est, quia falsi dari demonstratio non potest: at quod incarnatio sit impossibilis, est fallit, ut patet ex dictis articulo 2. Ergo, &c.

R. 2. solo lumine naturali evidenter cognosci, aut demonstrari non posse, quod possibilis sit incarnatio.

Nam ad hoc cognoscendum & demonstrandum, tria cognitu necessaria sunt, qua tamen solo lumine naturali non possunt cognosci; videlicet quod natura humana possit existere, & non per se subsistere; quod tres sine persona in Deo; quod unita ex illis natura humana conjungi substantialiter, & in ea subsistere possit.

At inquires. Angelus solo lumine naturali naturam humanam, & totam ejus capacitem comprehendit. Ergo solo lumine naturali cognoscit, quidquid in illa, vel circa illam potest fieri; adeoque solo lumine naturali cognoscit, illam uniti posse substantialiter personam divinam, arque in ea subsistere. R. Angelus solo lumine naturali penetrare humanam naturam capacitem naturalem, non verò obedientialem; unde solo lumine naturali cognoscit id omne, quod in illa aut circa illam fieri potest naturaliter; secus verò id

omne quod in illa aut circa illam supernaturaliter fieri potest. Quod autem natura humana substantialiter uniatur persona divina, & in ea subsistat, non potest fieri, nisi supernaturaliter: quare hoc fieri posse solo lumine naturali non cognoscit Angelus.

At inquires. Angelus solo lumine naturali cognoscit Deum esse omnipotentem. Ergo solo lumine naturali cognoscit, Deum posse id omne, quod contradictionem non implicat. Sed incarnationem contradictionem non implicat. Ergo Angelus solo lumine naturali cognoscit, incarnationem possibilem esse Deo. R. Angelus solo lumine naturali cognoscit in genere Deum esse omnipotentem, & posse id omne, quod non involvit repugnantiam: at non cognoscit distinctionem & in particulari, hoc vel illud mysterium repugnantiam non involvere; cum lumine naturali non penetret omnipotentiam divinam, & creature capacitatem obedientialem.

Queres 2. utrum solo lumine naturali cognosci aut demonstrari possit, quod facta sit incarnationem.

R. neg. Quia 1. non potest naturaliter cognosci, quod Trinitas existat. Ergo naturaliter cognoscit non potest, Filium Dei esse incarnatum. 2. Nullum est principium, nullusque naturalis effectus, ex quo incarnationem possit evidenter colligi.

At inquires. Ex miraculis Christi poterat evidenter colligi eum esse Deum, & consequenter evidenter colligi poterat, factam esse incarnationem. R. miracula Christi fuisse effectus supernaturales, & quamvis evidenter vera fuerint evidencia simplici, evidenter illam solo lumine naturali attingi non potuisse sufficienter ad hoc, ut ex illis plusquam probabiliter colligeretur, Christum esse Deum, adeoque incarnationem in eo factam esse.

At inquires. Angelus potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se. Ergo potest naturaliter cognoscere, quod subsistat in alio, & quod non subsistat in alia creatura. Ergo naturaliter cognoscere potest, quod in Deo subsistat. R. neg. ant. Cum enim natura humana non subsistat in te per modum sibi realiter superadditum se per seipsum, & quidem necessarium, quamdiu non est alteri eam ulterius substantialiter compleenti unita, certè Angelus non potest naturaliter cognoscere humanitatem Christi non subsistere per se, cum non possit naturaliter cognoscere, eam esse unitam Verbo substantialiter, & ab illo substantialiter, cognoscere compleri.

ARTICULUS IV.

Utrum Verbum assumperit verum corpus humanum, & animam rationalem.

RESPONSIO I.

*V*erbum assumpsit verum corpus humanum, & animam rationalem.

Prima pars, nempe quod Verbum verum corpus humanum assumperit, est contra Cerdonem, Marcionem, Manichaeos, &c. & probatur 1. ex Scriptura, Joannis cap. 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* At quomodo Verbum caro factum est, si non assumpsit corpus humanum? Lucæ cap. ult. Christus ipse ait: *Quid turbatis estis, & que cogitationes ascendunt in corda vestra (putando me esse phantasma) videte manus meas, & pedes, quia ipse sum: palpate, & vide, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videris habere.* At Christus sic loquendo, si non habuit verum corpus, discipulos suos decipere voluit, quod in Deum, qui summa veritas est, cadere non potuit. Idem de leproso dicit Lucæ cap. 18. *Tradetur genibus (Filius hominis) & illudetur, & flagellabitur, & confuetur, & postquam flagellaverint, occident eum, & tertia die resurget.* Quæ omnia falsa sunt, & totidem mendacia, si Christus verum corpus non habuit. Denique in Scripturis Christus passim dicitur manducasse, dormivisse, levuisse, fatigatus

Tractatus X. De Incarnatione.

gatus fuisse ex itinere; quæ omnia non nisi verum corpus habenti convenire posunt: unde si Christus verum corpus non habuit, sed apparentantum, in perpetua simulatione versatus est; quod Deo indignissimum esse, nemo non videret.

2. Ex symbolo Apostolico, Nicæno, & Constantinopolitano, in quibus Christus dicitur, passus, crucifixus, mortuus, & sepultus; quibus additum symbolum Athanasianum, in quo dicitur Christus perfectus Deus perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens.

3. Ex Patribus Augustino scilicet libro 83, quæstionum q. 14, ubi ait: Si phantasma fuit corpus Christi, fefellerit Christus; & si fallit, veritas non est: est autem veritas Christus non igitur phantasma fuit corpus eius. Leone Magno epist. 93, ad Turribium cap. 4, ubi de Priscillianis die natali Domini, & diebus dominicis jejunantibus sic loquitur: Quod utique ideo faciunt, quia Christum Dominum in vera hominis natura natum esse non credunt, sed per quamdam illusionem ostentata videri volunt, quæ vera non fuerint; sequentes dogma Cerdonis, atque Marcionis, & cognatis suis Manicheis per omnia concordantes. Et Cyrillo Alestandriano in libro de recta in Dominum nostrum Iesum Christum fide, ad Theodosium Imperatorem scripto, in quo contra negantes Verbum factum esse carnem, seu Verbum verum corpus assumpisse, sic argumentatur cap. 9. Igitur si Dei Verbum caro factum non est, cum nec in eo, quod sustinuit, tentatum sit, non potest iis, qui tentantur, opem ferre, si quidem nulla in umerum passio cadere potest, atque ita omnia, quæ salutis nostra causa facta sunt, vere in nibilum recidunt. Nam quale dorsum, quo, pro nobis cedendum præbuit, aut quales percutientibus genas exhibuit, aut quomodo ad Iudeorum verbora fortiter prestitit?

At inquires. Angeli in veteri testamento sepe apparuerunt in specie humana; nec tamen inde argu potest, eos fuisse verè homines, & assumpisse verum corpus humanum. Ergo, &c. R. neg. conseq. Dispar enim omnino ratio est de Christo, & Angelis, qui apparuerunt in humana specie: nam hi Angeli brevi aliquo tantum tempore sic apparuerunt; nec aliquid sibi humani corporis proprium attribuerunt. At Christus est contra diutissime cum hominibus conversatus est; ex muliere natus, ab eadem per annos plures educatus; deinde à Judæis morti traditus, ac postea à mortuis suscitatus. Præterea, passim se hominem predicavit, vocando se filium hominis, & humanos affectus sibi attribuit: quare vel confiterendum est, cum habuisse verum corpus humanum; vel dicendum, quod per plures annorum decades in id unum incubuerit, ut ludificaret homines, quod tamen deo sine manifesta impietate asseri non potest.

Secunda pars, nempe quod Verbum assumperit animam rationalem, est contra Arianos, & Apollinaristas, & probatur 1. ex Scriptura. Nam Matth. cap. 26, Christus ipse ait: Trifis est anima mea usque ad mortem (supple, propter duritatem, & ingratitudinem Iudeorum, propter instance ignominiosissimam & crudelissimam mortem, &c.) Eiusmodi autem tristitia cadere non poterat, nisi in anima intellectivam & rationalem: talis enim tristitia non est corporis, aut etiam animæ sensitivæ, sed animæ rerum spirituallium apprehensivæ, & præscit futurorum, qualis profecto non est, nisi sola anima rationalis. Ergo Christus non solum corpus humanum, sed etiam animam rationalem habuit. Ergo, &c.

2. Ex Concilio Romano IV. Damasco præside, quo tempore Gratianus Occidentis & Orientis Imperator factus est, celebrato, & anathematizante septimo sic pronuntiante: Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationali & intelligibili, dicunt Dei Verbum in humana carne vestitum, cum ipse Filius sit Verbum Dei, & non pro anima rationali & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, id est, rationalem & intelligibilem sine peccato animam suscepit, atque salvaverit. Et ex quinta Synodo generali canone 4. anathematizante eos, qui non confiten-

tur unitatem Dei Verbi ad carnem, animatam animam rationabili & intellectuali, secundum compositionem, sive secundum substantialiam factam esse.

3. Ratione. Nam 1. Si Verbum est pro anima in Christo, Verbum est forma substantialis, est actus corporis, est pars, est ens incompletum, & ulterius compleibile, quæ omnia evidenter Deo repugnant. 2. Verbum id totum assumpit, quod salvavit: atqui salvavit nos potissimum secundum animam rationalem. Ergo, &c.

Hoc adversus Apollinarem argumento usi sunt Patres, ut Athanasius in sermone contra omnes heres. Alloquamus, inquit, novam heresim, quæ ex Syria in Egyptum promanavit, & Apollinarios, ipsumque Apollinarem, novum dogma proferentem, (Filium Dei) corpus solum ex illibata Virgine sumpsisse, Deumque vicem anima subiisse . . Quid ait (Apollinari) cùm perfectus homo ob prævaricationem mandari e Paradiſo dejectus, in mortem cecidit, ejus tantummodo carnem redemptam, recuperataque esse à Christo, arbitraris?

Gregorius Nazianzenus in prima ad Celdonium epistola, in qua hæc scribit: Si quis in hominem mente carentem sperat, amens profecto est, nec dignus, qui totus salute donetur: nam quod assumptum non est, curatio est expers: quod autem Deo unitum est, hoc quoque salutem consequitur: si dimidia tantum ex parte Adam lapsus est, dimidiatum quoque sit, quod assumptum est, & quod servatur: si autem totus peccavit, toti quoque homini unitus est. Dei Filius, actus est salutem afferit, &c.

Et Joannes Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 6. Totum, inquit, me totus assumpit, ac totus toti unitus est, ut toti salutem afferret: nam alioquin ne medicina quidem ei allata est, quod assumptum non est. Ergo Dei Verbum per medium mentem carni unitum est, interclam videlicet inter Dei puritatem, & carnis crassitatem. Eodem plane modo ratiocinatur sanctus Thomas opus, 2. cap. 204. & cap. 205, ubi contra Apollinarem disputans, & probans, Verbum homini Christi pro intellectu & ratione non suisse, sic ait: Eius est contra incarnationis finem, qui est reparatio humanae nature, quæ quidem principalius incipit reparari, quantum ad intellectivam partem, quæ participes peccati esse potest: unde præcipue convenienter fuit, ut (Verbum) intellectivam hominis partem assumeret.

Declaratur & stabilitur amplius utraque pars simul, 1. Auctoritate Patrum, Ambrosii scilicet in caput 22. Luce, ubi ad hæc Christi verba: Trifis est anima mea, alludens, ita loquitur: Trifis est, non ipse (Deus) sed anima. Non est trifis sapientia, non divina substantia, sed anima. Suscepit enim animam meam, suscepit corpus meum, non me fecellit, ut aliud est, & aliud videatur. Et Damasceni loco proximè citato, ubi ait: Toti humana natura totam divinitatis essentiam unitam esse asserimus: neque enim Deus Verbum quidquam eorum, quæ, cùm nos initio fingeret, natura nostre inserit, prætermisit: sed omnia assumpit, hoc est, corpus, animam intelligentem, & rationalem præditam, eorumque proprietates. Consule Patres alios articulo superiore laudatos.

2. Ex Conciliis generalibus, Constantinopolitano primo in symbolo, in quo de Filio Dei dicitur: Homo factus est. Ephesino primo actione 1. epistolam Cyrilli ad Nestorium, quæ incipit, Intelligo quoddam, ut orthodoxam approbat, & sufficiente, in qua hæc verba leguntur: Afferimus autem, Verbum uniti sibi secundum hypostasim carne animata rationali anima, inexplicabiliter incomprehensibiliter modo hominem factum, & hominis Filium extitisse. Calchedonensis actione 6. in fidei expositione, dicente de Christo: Docemus eisdem perfectum in deitate, & eisdem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem verum, eundem ex anima rationali & corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem. Constantinopolitano tertio hæc eadem Calchedonensis verba repetente, & Nicano secundo pariter actione

Disputatio II. Articulus IV.

491

ne 7. in definitione Christum agnoscere perfectum Deum, & perfectum hominem.

Ex his autem sic adhuc breviter argumentor. Filius Dei per incarnationem factus est homo; Christus est perfectus homo, et verus homo. Atque homo est totum substantiale ex corpore humano, & anima rationali constans. Ergo, &c. Item Filius Dei incarnatus, nobis consubstantialis est secundum humanitatem; sicut Deo Patri consubstantialis est secundum divinitatem. Ergo sicut Patri consubstantialis est secundum divinitatem, quia unam & eandem numerum naturam divinam habet cum Patre: ita nobis secundum humanitatem consubstantialis est, quia unam & eandem specie naturam humanam habet nobiscum, adeoque naturam humanam habet, corpore & anima rationali constante. Amplius, Christus Deo Patri consubstantialis est secundum divinitatem, quia habet attributa omnia essentialia, quibus constitutur divinitas. Ergo nobis consubstantialis est secundum humanitatem, quia habet partes omnes essentiales quibus natura humana constituitur.

R E S P O N S I O I L.

Verbum assumpit corpus humanum ex Virgine Maria.

Prob. i. Ex Scriptura. Nam Matthaei c. 1. dicitur: Jacob genuit Joseph virum Marie de qua natus est Jesus qui vocatur Christus. Et inferius: Noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natus est: de Spiritu sancto est: pariet autem filium, & vocabis nomen eius Iesum. Luc. c. 1. Mariæ dicit Angelus: Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum: Hic erit magnus, & Filius altissimi vocabitur. Et inferius: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; idemque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Et Apostolus ad Galatas cap. 4. sic ait: At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, factum ex muliere.

2. Ex symbolis, Apostolico scilicet, in quo dicitur: Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Constantinopolitano, in quo dicitur: Et incarnatus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Et Athanafiano, in quo haec habentur: Deus est ex substantia Patris ante omnia secula genitus; & homo est ex substantia matris in secula natus.

3. Auctoritate Conciliorum generalium, Ephesini scilicet, a quo approba est, & suscepta Cyrilli ad Nestorianum epistola, in qua haec leguntur: Non dubitare (sancti Patres) sacra Virginem Deiparam appellare; non quod Verbi natura, ipsiusve divinitas ortus sui principium ex sancta Virgine sumpererit; sed quod sacrum illud corpus, anima intelligenti perfectum, ex ea traxerit, cui & Dei Verbum secundum hypostasim unitum, secundum carnem natum dicitur. Chalcedonensis: in definitione fidei dicentes: Ante secula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei genitrix secundum humanitatem, unum eundemque Christum, &c. Constantinopolitanus secundi canone secundo anathematizans eum, qui non confiteretur Dei Verbi duas esse nativitates, unam quidem ante secula ex Patre . . alteram vero in ultimis diebus ejusdem ipsius, qui de celis descendit & incarnatus de sancta gloriola Dei genitrici & tempore Virgine Maria, natus est ex ipsa Constantinopolitanus tertii, in fidei expositione verba. Chalcedonensis proxime citata adoptantur. Nicenii secundi, in definitione fidei, in qua sic loquuntur Synodi Patres: Confitemur autem & Dominiam nostram sanctam Mariam propriè ac veraciter Dei genitricem, quoniam peperit carne unum ex sancta Trinitate, Christum uidelicet Deum nostrum.

4. Auctoritate Patrum, & primo quidem eorum, qui scripserunt ante quartum seculum, & quorum testimonia relata sunt articulo superiore. 2. Eorum: qui post tertium seculum, sed ante Ephesinam Synodum scripserunt pro quibus omnibus sine Athanasiu, qui

in sua ad Epictetum epistola, in Ephesina Synodo laudata, sic loquitur: Quomodo quidam, qui inter Christianos censentur, in questionem vocare audent, Dominusne, quem Maria in lucem edidit, natura quidem & essentia Dei Filius existat, secundum carnem vero ex semine David, & sancte Mariae carne ortum ducat? . . Quomodo rursum christiani hominis appellationem usurpare non verentur, qui Verbum in hominem sanctum, perinde atque in aliquem Prophetarum, descendisse afferunt, & non ipsum, sumptio ex Maria corpore, hominem factum, sed aliam Christum, aliud rursum esse Dei Verbum, quod ante Mariam, & scilicet erait Filius Patris.

Gregorius Nazianzenus in epistola 1. ad Cledonium, in qua sic ait: Si quis Mariam Deiparam esse iniciatur, a Deo alienus est. Si quis per Virginem, perinde ac per fistulam, measse, nec in ea divino humanoque modo simul formatum esse dixerit, divino quidem, quia circa vires commercium, humano vero, quia communis pregnantium lege anathema sit.

Et Ambrosius libro primo de fide cap. 16. ubi haec Apostoli verba, Misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, sic interpretatur: Filium, inquit, suum, non unum de multis, non communem, sed suum, Suum cum dicit, generationis aeternae proprietatem significavit. Hunc postea factum ex muliere afferunt, ut factura non divinitati, sed assumptioni corporis adscriberetur, factum ex muliere (Maria scilicet) per carnis susceptionem, &c.

3. Ex Patribus qui scripserunt post Ephesinam Synodum; pro quibus omnibus hic nobis duo sufficient, nempe sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola, in qua sic loquitur: Idem vero sempiterni genitoris unigenitus sempiternus, natus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine; qua nativitas temporalis illa nativitati divina & sempiterna nihil minus, nihil contulit. . . concepsus quippe est de Spiritu sancto intra uterum Matris Virginis, que ita illum salvo virginitate edidit, quemadmodum salva virginitate concepit.

Et sanctus Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 2. ubi haec haberet: Neque enim Deus Verbum precisi stenti seorsim carni unus est, verum postquam in sancte Virginis uterum immigravit, circa ullam circumscriptiōnem in hypostasi sua, ex castis ipsis perpetua Virginis sanguinibus carnem anima rationali atque intellectuali animatum condidit, humanae nimis conformatiois primis assumens, ac Verbum ipsum carni hypostasis factum est, &c.

Dices. Apostolus, prima Corinthiorum cap. 15. ait: Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo cœlestis. Ergo falsum est, quod Verbum corpus humanum assumptionem ex Virgine Maria. R. neg. conf. Nam Apostolus Christum appellat hominem cœlestem, & dicit eum de celo venisse, quia sic est homo, ut etiam sit Deus, cum sit persona divina in duabus naturis subsistens. Hanc responsonem suggerit Leo Magnus in sua ad Flavianum epistola: Propter hanc, inquit, unitatem personæ, in utraque natura intelligendam, & Filius hominis legitur descendisse de celo, cum Filius Dei carnem de ea Virgine, de qua est natus, assumptionem.

A R T I C U L U S V.

Utrum Verbum ita assumptionem corpus & animam, ut divinitas, corpus, & anima in unam naturam coauerint.

R E S P O N S I O.

V Erbum non ita assumptionem corpus humanum, & animam rationalem, ut divinitas, corpus, & anima in unam coauerint naturam: sed post unionem in Christo duæ sunt naturæ integræ, distinctæ, & inconfusæ, nempe divina & humana.

Est contra Eutychem, & probatur 1. ex Patribus, qui ante exortam Eutychianam hæresim scripserunt; pro quibus omnibus erunt Athanasius, in lib. de incarnatione.

carnatione Christi, ubi ait: Appellabatur perfectus Deus, & perfectus homo Christus... secundum rationem existendi sine defectu plenam & integrum, ut unus sit utrinque per omnia idem & Deus, & homo. At si Christus simul est Deus & homo, perfectus Deus & perfectus homo, necessario divinitatem integrum habet, cum integra humanitate.

Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4, Servemus, inquit, distinctionem divinitatis & carnis. Unus in utraque loquitur Dei Filius, quia in eodem utraque natura est. Et si idem loquitur, non uno semper loquitur modo... quasi Deus loquitur, quae sunt divina, quia Verbum est; quasi homo dicit, quae sunt humana, quia in mea substantialia loquebatur.

Augustinus tract. 78. in Evangelium Joannis. Quid igitur, inquit, heretice, cum Christus sit Deus & homo, loquitur ut homo, & calumnias Deo? Ille inse natum commendat humanam, tu in illo andes deformare divinam.

Cyrillus in libro de incarnatione unigeniti cap. 13. ubi ait: Unus igitur est & ante incarnationem Deus verus, & qui in humanitate manu id, quod erat, & est, & erit. Non discernendum igitur unum Dominum Iesum Christum in hominem seorsum, & seorsum in Deum, sed unum eundemque Iesum Christum esse dicimus, non ignorantis differentiam naturarum, sed eas inconfusas inter se servantes.

2. Ex Patribus, qui scripserunt post exortam hæresim Eutychianam; pro quibus omnibus sicut sanctus Leo in sua ad Flavianum epistola, in qua sic loquitur: Salva igitur proprietate utriusque natura, & in unam coeunte personam, sucepta est a maiestate humilitas, a virtute infirmitas, ab eternitate mortalitas, & ad persolvendam conditionis nostræ debitum, natura inviolabilis, natura est unita passibili. Porro, quod hic obiter observasse operæ premium erit, praefata epistola, jam à nobis multoties laudata, & postmodum laudanda; summa auctoritatis est, cum olim ab omnibus totius orbis christiani Episcopis suscepta & subscripta fuerit.

Sanctus Fulgentius in libro de fide ad Petrum diaconum cap. 14. ubi haec habet: Firmissime tene, & nullatenus dubites, Christum Filium Dei, sicut de Deo Patre plenum perfectumque Deum, ita de Virgine matre plenum perfectumque hominem genitum, id est, Verbum Deum, habentem sine peccato veram nostræ generis carnem & animam rationalem.

Sanctus Gregorius lib. 18. moralium cap. 27. ubi ita loquitur: Ipse (Christus Jesus) ante secula de Patre sine matre, ipse in fine seculorum de matre sine patre... manens unus ex utraque & in utraque natura, nec naturarum copulatione confusus, nec naturarum distinctione geminatus.

Et sanctus Damascenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 3. Nos, inquit, Christum haud quaquam unius composta natura esse assertimus, neque ex aliis aliud, quemadmodum ex anima & corpore hominem, aut ex qualibet elementis corporis, verum ex aliis eadem; sicutdem ex deitate & humanitate eundem Deum perfectum, & hominem perfectum & esse, & dici, atque ex duabus & in duas naturis esse confidemus.

3. Ex Synodis particularibus, Alexandrina in causa Nestorii, Cyrillo preside celebrata, que in sua ad Nestorium synodica epistola sic loquitur: Unigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natum... salutis nostra causa descendisse, sequē ad extinctionem demissio, incarnatum & hominem factum... dicimus; id interim, quod suapte natura erat, non abiciens, sed hoc ipsum quod erat, hoc est, verus naturalisque Deus, licet carnem & sanguinem assumpsisset, confranter manens: neque carnem in divinitatis naturam versans, nec contra rursum ineffabiliter illam naturam in carnis substantialiam transmutatam assertimus.

Lateranensi sub Martino primo can. 6. quo dicitur: Si quis secundum sanctos Patres non confitetur propriæ & secundum veritatem, in duas & ex duas naturis, substantialiter unitis, inconfusè, & indi-

visi unum eundemque esse Dominum & Deum Jesum Christum, condemnatus sit.

Hilpaleni secunda, sancto Isidoro preside, actione 13. ubi referuntur, & adoptantur haec sancti Fulgentii verba: Si quis in Domino nostro Iesu Christo aut duas naturas, aut unam noluerit, sive dubitaverit credere aut predicare personam... à catholicâ fide comprehenditur ac demonstratur extranens... Verbum caro factum unus & plenus est Christus, unus ex utraque & in utraque, id est, in humana, divinaque natura.

Toletana XI. in prefatione, ubi haec verba leguntur: Ita verbum caro factum est, ut non tantum ibi sit Verbum Dei, & hominis caro, sed etiam rationalis hominis anima; atque hoc totum, & Deus dicatur propter Deum, & homo propter hominem. In quo Dei filio duas credimus esse naturas, unam divinitatis, alteram humanitatis, &c.

Foro julienis, in symbolo fidei dicente: In una Christi Iesu persona, verus Dei, verusque hominis filius, non alter hominis filius, & alter Dei; sed unus idemque Dei & hominis filius, in utraque natura, divina scilicet & humana, Deus verus, & homo verus.... In utraque natura proprium eum, & non adoptivum Dei Filium confitemur, quia inconfusibiliter, & inseparabiliter, assumptio homine unus idemque est Dei & hominis filius.

4. Auctoritate Conciliorum generalium, Calchedonensis in definitione fidei, in qua ait: Unum eundemque Christum (docemus) Filium, Dominum, unigenitum, in duas naturis inconfuse, immutabiliter, indivisi, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magnis que salva proprietate utriusque naturæ, &c.

Constantinopolitani II. can. 8, quo dicitur: Si quis ex duabus naturis deitatis & humanitatis confitens unitatem factam esse, vel unam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non sic eam excipit, sicut Patres docuerunt, quod ex divina natura & humana, unitione secundum substantiam facta, unus Christus effectus est, sed ex talibus vocibus unam naturam sive substantiam deitatis & carnis Christi introducere conatur, talis anathema sit.... equaliter enim & eos, qui per partem dividunt, vel incident, & eos qui confundunt divina dispensationis mysterium Christi, rejicit & anathematizat Dei Ecclesia.

Constantinopolitani III. in fidei definitione verba Calchedonensis proximè relata repertentis, & Nicenæ II. in definitione fidei, in qua sic loquitur: Duas naturas confitemur ejus, qui incarnatus est propter nos, ex intemerata Dei genitrice semper Virgine Maria, perfectum eum Deum, & perfectum hominem cognoscentes.

Obj. 1. Joannis cap. 1. Verbum eodem modo dicitur caro factum, quo ejusdem Joannis cap. 2. aqua dicitur vinum facta. Sed aqua dicitur vinum facta per conversionem ejus in vinum. Ergo, &c. R. Verbum dicitur caro factum eodem modo, quod formam verborum, quo aqua dicitur vinum facta; non eodem modo quod sensus, qui in eadem verborum forma potest esse, & lepe est diversus pro materia diversitate. Sic v.g. cum Apostolus Galat. cap. 3. dicit Christum factum esse maledictum, certè sensus non est, quod Christus convertitus sit in maledictionem.

At inquit. Justinus Martyr in secunda pro Christianis apologia dicit, panem in Eucharistia fieri carnem Christi, sicut Verbum caro factum est. At panis in Eucharistia fieri caro Christi per conversionem. Ergo, &c. R. Justinum Martirem loco laudato velle tantum, quod in Eucharistia vere caro Christi sit; sicut Verbum vere caro factum est. Verba sancti Martyris sunt: Quemadmodum per Verbum Dei caro factus Jesus Christus Servator noster, & carnem & sanguinem salutis nostræ causa habuit, ad eundem modum etiam eam, in qua per preces Verbi ejus, ab ipso profecti, gratias sunt actæ, almoniam, unde sanguis & caro nostra per mutationem aluntur, incarnati illius Iesu carnem & sanguinem esse edicti sumus.

Obj. 2.

Obj. 2. Patres sepe comparant unionem divinitatis & humanitatis cum unione animae rationalis & corporis. Sed ex unione animae rationalis & corporis resultat una natura. Ergo pariter, &c. R. Patres comparant quidem unam unionem cum altera, at non in omnibus comparant, tantumque volunt, divinitatis cum humanitate unionem tam esse realem, physicam ac substancialem, quam realis, physica, ac substancialis est unio animae rationalis cum corpore; & sicut ex unione animae rationalis cum corpore resultat unus homo, ita ex divinitatis & humanitatis unione resultat unus Christus, qui est Deus homo, seu persona divina in naturis duabus, divina & humana, subsistens.

Hujus responsionis bonitas patet ex symbolo Athanasino, in quo dicitur: *Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus. Unus autem non conversione divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum. Unus omnino, non confusione substantiae, sed unitate personae: nam sicut anima rationalis & caro unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus.* Ex quibus verbis apparet, per illam unionis animae rationalis cum corpore comparationem aliud nihil intendi, quam quod, sicut ex unione animae cum corpore unus homo sit absque confusione, ita ex unione divinitatis cum humanitate, manentibus illis distinctis inter se, & inconfusis, sit unus Christus; & quod, sicut unio animae cum corpore, realis ac substancialis est, ita & realis ac substancialis est unio divinitatis cum humanitate: cum hoc tamen discrimine, quod ex unione animae & corporis resultet una natura; ex unione vero divinitatis & humanitatis resultet una persona, habens duas naturas, divinam & humanam.

Obj. 3. Patres, ut Cyprianus, Augustinus, & Cyrius unionem divinitatis cum humanitate nominant mixtionem. Ergo, &c. R. quod jam alias observatum est; Patres nomine mixtionis, quando eam ad unionem Verbi cum humanitate conjunctionem exprimunt adhibent, nihil aliud intelligunt, quam intimam & substancialem unionem, qua duo conjunguntur intime, salva utriusque integritate.

Nata. Duplex distingui potest mixtio: una, qua duo sic intimè conjunguntur, & permiscuntur, ut utrumque integratem suam amittat; talis est mixtio duorum liquorum: altera vero, qua duo intimè conjunguntur, & quasi permiscuntur, ita tamen ut utrumque servet suam integratem; talis est mixtio duorum entium spiritualium, ut anima rationalis, & gratia sanctificans; vel duarum substantiarum, quarum una materia est, & altera spiritus, ut mixtio corporis humani & animae rationalis: de hac autem, non de illa mixtione loquuntur Patres citati, cum dicunt, Verbum per incarnationem mixtum esse homini, ut

Prob. 1. de sancto Cypriano: nam libro adversus idola, postquam dixit: *Deus cum homine miscetur, statim subicit: Hic Deus noster, hic Christus est, qui mediator duorum, hominem induit, quem perducat ad Deum Patrem.* Quo modo loquendi aperte significat Deum Verbum, & humanitatem à Deo Verbo assumptam, tanq; retinere suam integratem, quam suam retinet vestis, & corpus vestre induitum: cum hoc tantum discrimine, quod corpus & vestis per solam juxta positionem conjugantur, Verbum vero, & humanitas assumpta conjugantur, & quasi permisceantur per intimam & substancialem unionem, ex qua resultat unus Christus, ac mediator Dei & hominum, qui est una persona subsistens in duabus naturis; vel, si vis, vi cuius Deus est homo vere, & homo vere Deus. Unde sic statim prosequitur sanctus Martyr: *Quod homo est, esse Christus voluit.*

2. De sancto Augustino ex epistola 2. ad Volusianum; in ea enim sic loquitur: *In hac persona (Christi) mixtura est Dei & hominis, si tamen recedat auditor a consuetudine corporum, quae solent duo liquores ita commisceri, ut neuter servet integratem suam.* Quibus verbis aperte significat, in incarnatione Ver-

bum mixtum esse homini, salva utriusque integritate, quod adhuc amplius declaratur ex eo, quod subicit: *Ergo persona hominis mixtura est anima & corporis; persona autem Christi mixtura est Dei & hominis;* sic enim loquendo, tam à mixtione verbi cum homine, quam à mixtione corporis cum anima, confusione excludi: nam sicut intelligit, personam hominis mixturam esse anima & corporis, utroque manente inconfuso; ita intelligit, personam Christi mixturam esse Dei & hominis, utroque inconfuso manente; atque perinde est, ac si diceret: *Sicut ex corpore & anima, sine confusione mixtis, & integratatem suam servantibus, resultat persona hominis, seu persona, qua est homo: ita ex Deo & homine, mixtis absque confusione, & suam servantibus integratibus, resultat persona Christi, seu persona, qua est Deus homo.*

3. De S. Cyrillo, ex ejus ad Joannem Antiochenum epistola, quæ incipit, *Lætentur cali,* & in qua exprelse ac disertè à mysterio incarnationis removet eam mixtionem, qua duo ita confunduntur, ut utrumque, vel saltum alterutrum, suam integratatem amittat. *Tua vero sanctitas, inquit, illorum ora comprimeret dignetur, qui concretionem, vel confusione, vel mixtionem Verbi Dei cum carne factam esse dicunt: verisimile namque est nonnullos esse, qui ista quoque de me in vulgo jacent, quasi talia senserim, aut dixerim. Atqui tantum abest, ut eos etiam insinare existimem, qui vel aliquam conversationis adumbrationem in divinam Verbi naturam caderet posse suspicantur: manet enim illa, quod est, semper, &c.*

Obj. 4. S. Damascenus in sua dialectica cap. ultimo, docet exprelse, ex duabus naturis, divina & humana, in Christo factam esse unam naturam compositam: Sic enim habet loco laudato: *Illud scire attinet, hypotheticam unionem unam rerum conjunctionarum naturam efficere.* Ergo, &c. R. neg. ant. *Ad probationem R. Billium, cuius versio nobis obicitur, male vertisse naturam pro hypostasi, textus enim gratus habet μίαν φύσιν, non μίαν φύσην.* Praeterea, codem capite negat idem Damascenus, ex duabus naturis unam tertiam compositam effici posse: sic enim inferius loquitur: *Illud autem intelligendum est, naturas quidem inter se per hypostasim uniri posse, ut in homine, & item naturam ab hypostasi afflami, & in ipsa subsistere posse: que quidem ambo in Christo intueri licet, nam in eo naturæ, divina nimis & humana, copulata sunt; atque in Dei Verbi hypostasi, que prius erat, animata ipsis caro subsistit, eamque hypostasim habuit. At vero ut ex duabus naturis, natura una composita, aut ex duabus hypostasiibus una hypostasis efficiatur, omnino fieri inequit.* Propterea quod contraria substanciales differentiae in una eademque natura simul esse non possunt: siquidem earum munus est, naturas eas, quibus infinit, inter se dirimere, &c. Vide eundem lib. de natura composita, in quo contra Acephalos accuratè probat, in Christo non esse naturam ex divinitate & humanitate compositam.

Obj. 5. S. Cyrillus negat duas naturas post unionem, ut probatur ex libro ad Reginas missio, ubi Athanasium laudans sic ait: *Cognoscimus illum Dei Filium & Deum esse secundum spiritum, filium autem hominis secundum carnem: non duas naturas ... sed unam naturam divini Verbi incarnationem.* Ergo, &c. R. neg. ant. cuius falsitas ex innumeris sancti Cyrilli locis ostendit potest; pro quibus omnibus, unus aut alter hic nobis sufficit. In epistola ad Nestorium scripta, quæ incipit, *Intelligo quosdam, in Concilio Ephesino legit, & ab omnibus Concilii Patribus susceptra, sic loquitur: Afferimus Verbum unita sibi secundum hypostasim carne, animata rationali anima, inexplicabilis incomprehensibilique modo hominem factum ... & quamvis naturæ sint diverse, veratamen unione coentes, unum nobis Christum & Filium efficerunt: non quod naturarum differentia propter unionem sublata sit; verum quod divinitas & humanitas secre-*

secretum quadam ineffabilique coniunctione in una persona unum nobis Jesum Christum & Filium constituerint. Juxta sanctum Doctorem igitur, in Christo post unionem naturae manent diversae, & divinitas ac humanitas, quamvis vera unione coeuntur, non unam tertiam naturam, sed unum Christum, & unum Filium, qui simul Deus & homo est, constituerunt.

In epistola ad Joannem Antiochenum scripta, que incipit, *Letentur caeli*, sanctus Cyrilus relata confessione Episcoporum Orientalium, in qua expresse admittunt duas naturas post unionem; in ea enim sic loquuntur: *Duarum naturarum facta est unio, & propterea unum Christum, unum Filium, unum Dominum constituerunt. Secundum hunc inconfusa unitatis intellectum sanctam Virginem Desiparam esse constituerunt, &c.* Hac, inquam, Orientalium confessione relata, Cyrilus sic continuo prosequitur: *Cum has ergo sacras vestras voces legimus, & nos ipsos quoque non aliter sentire animadvertissemus, ... glorificavimus omnium Salvatorum Deum, &c.* Duas igitur in Christo naturas, eaque substantialiter & secundum hypostasim unitas, cum Orientalibus Episcopis agnoscet Cyrilus, quod confirmatur ex eo, quod inferioris haec subhicit: *Unus est Dominus Jesus Christus, quamvis naturarum differentia non ignoretur, e quibus inexplicabilem illam unionem factam fuisse dicimus.*

Porrò quia non deerat, qui prefatam Orientaliū confessionem, ipsumque Cyrrilum ejus laudatorem, ed quid in illa Orientales duas naturas nominarent, & ita sentirent cum Nestorio, qui duas quoque naturas dicebat, ut refert Cyrilus ipse in commentatorio ad Eulogium presbyterum, ibidem responder, non omnia que dicunt heretici, statim rejicenda esse, & Nestorium non errare, duas naturas dico, sed earum substantialē & hypostaticam unionem negando. *Verum*, inquit, *qui hoc nomine nos accusant, respondendum est, non omnia, que heretici dicunt, statim fugienda ac repudianda esse: multa enim constent ex iis, que nos quoque afferimus.. licet duas naturas esse dicat (Nestorius) carnis & Verbi Dei differentiam significans (in quo recte sentit) est enim alia Verbi, alia carnis natura; atamen (in quo male sentit) unionem una nobiscum non constitetur (a quo errore longè absimus) nos enim illas adunantes, unum Christum, unum eundemque Filium, unum Dominum constituerunt, &c.* Duas itaque naturas dicebat Cyrilus cum Nestorio; sed eas, contra eundem Nestorium, secundum hypostasim unitas, adeoque unum Christum, unum eundem Filium, unum Dominum efficientes constituebatur.

Ad probationem R. S. Cyrrilum loco laudato non dicere, unam naturam Verbi incarnati: sed, quod longe aliud est, unam naturam Verbi incarnatam. Dicendo absolute & simpliciter unam naturam Verbi incarnati, unicam in Christo naturam affereret: at dicendo unam naturam Verbi incarnatam, non aliud intendit significare, & significat, quam naturam divinam & humanam in Verbo unitas esse substantialiter, & secundum hypostasim, atque per unionem illam eas coivisse in unam personam, unum Christum, unum Filium, unum Dominum, ut ipse disertis verbis afferit in suo ad Eulogium commentatorio proxime citato, ubi ait de Nestorio loquens: *Licet duas naturas esse dicat, carnis & Verbi Dei differentiam significans.. atamen unionem una nobiscum non constitetur: nos enim illas adunantes, unum Christum, unum eundem Filium, unum Dominum constituerunt, & unam propterea Dei naturam incarnatam dicimus. Quare quinta Synodus generalis canone 8. recte mentem Cyrrili interpretatur, cum ait, Cyrrilum, dicendo unam Dei Verbi naturam incarnatam, non aliud voluisse, quam quod ex divina natura & humana, unitione secundum subsistentiam facta, unus Christus effectus est. Sed*

Ad plenam loci, qui nobis objicitur, intelligentiam, *Nota.* Nestorius dicebat hominem assumptum cum Deo Verbo adorandum esse, sed tamquam alte-

rum cum altero, ac proinde duplice adoratione, una scilicet, que ad Dei Verbum, altera vero, que ad purum hominem assumptum terminaretur, quarumque prima esset adoratio latræ, altera vero non. Blasphemam hanc Nestorii doctrinam damnavit Cyrilus in Alexandrina sua Synodo canone 8. quo dicitur: *Si quis hominem assumptum una cum ipso Dei Verbo adorandum, una cum illo glorificandum, una cum illo tamquam alterum in altero existentem Deum appellandum esse dicere ausus fuerit, (hunc enim intellectum particula cum adjecta, perpetuo & necessario afferre consuevit) & non una potius adoratione Emmanuel honoret; unamque illi glorificationem attribuit, quatenus Verbum factum est caro; anathema sit.*

Porrò in loco illo, qui nobis objicitur, non aliud intendit Cyrilus, quam quod in prefato canone: *Agnoscamus, inquit cum Athanasio in lib. de incarnatione Verbi, illum Dei Filium Deum esse secundum spiritum; filium autem hominis secundum carnem: non duas naturas (scilicet non substantialiter, sed accidentaliter tantum unitas) unam (divinam) adorandum (adoratione latræ) alteram non adorandum (eadem illa adoratio) sed unam naturam divini Verbi incarnatam, que simul cum ejus carne una adoratio (latræ) adoratur: neque duos rursum filios, alterum verum adorandumque (latræ) nempe Filium Dei; alterum ex Maria hominem (purum, adeoque) non adorandum (latræ) sed per gratiam, perinde ac ceteri homines in filium cooptatum &c. (proindeque non nisi inferiori adoratio, que dulia dicitur adorandum.)*

Quid igitur hic volunt Athanasius & Cyrilus? In Christo non esse alterum & alterum, sed unum; non esse duos filios, unum Dei, & alterum hominis, sed unum, qui simul est Filius Dei & hominis; adeoque in Christo non esse duos, simul quidem adorandos, sed adoratione diversa, quorum scilicet unus, nempe Filius Dei, suprema, alter vero, nempe filius hominis, inferiori adorazione adorandus sit; sed unum tantum, unica, nempe suprema adoratio adorandum, utpote Emmanuel, seu Deum simul & hominem.

Breviter, hic Athanasius & Cyrilus agnoscent, non duas naturas, sed unam naturam divini Verbi incarnatam, hoc est, Christum non esse duas naturas discretas, & in recto, sed unam naturam Verbi divini humanae conjunctam hypostaticè, prouideque unam in recto, nempe divinam, & alteram in obliquo, nempe humanam, atque adeo Christum non esse duos, sed unum, nempe Verbum cum sua divina natura habens humanam, quacum una suprema adoratio adorandum est.

ARTICULUS VI.

Utrum Verbum ita corpus humanum, & animam rationalem assumperit, ut divinitas, corpus, & anima in unam personam coaluerint.

RESPONSI.

VERBUM sic corpus humatum, & animam rationalem assumpit, ut divinitas, corpus, & anima in unam & eamdem personam coaluerint, hoc est, ut post assumptionem, una & eadem persona in duabus naturis, divina & humana, subsistat, atque ita una & eadem persona simul sit Deus & homo.

Est contra Theodorum Mopsuestenum, & Nestorium, & prob. 1. auctoritate Scripturar. Joannis cap. 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* Ergo vel Verbum desit esse Deus, quod dici non potest, nec dicunt Theodorus, & Nestorius; vel Verbum simul est Deus & homo, adeoque una & eadem persona simul est Deus & homo. Ad Philippienses cap. 2. sic loquitur Apostolus: *Hoc enim semite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aqualem Deo; sed se metipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitute*

militudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo, humiliavit semetipsum, factus obediens, &c. Ergo ex Apostolo, Deus Verbum in aliquo vero sensu semetipsum exinanivit, uniendo se naturae humanae. At in nullo sensu semetipsum exinanire potuit, uniendo se naturae humanae unione accidental & morali, qua est secundum inhabitacionem, affectum voluntatis, & dignitatis communicationem, quo modo Verbum naturae humanae unitum esse, Theodorus & Nestorius volunt. Ergo Verbum univit se naturae humanae unione substanciali, vel, ut Patres loquuntur, secundum hypostasim, & unione physica; ita ut per hanc unionem, Verbum verum factum sit homo, & ex hac unione resultari una persona in duabus naturis, divina & humana, subsistens, unus Dominus, unus qui simul est Deus & homo, unus qui simul est Dei & hominis Filius, unus Christus.

Argumentum hoc suggerit sanctus Thomas opusculo secundo cap. 203. ubi sic contra Nestorium ex verbis Apostoli laudatis argumentatur: *Hanc unionem Dei & hominis Apostolus exinanitionem nominat, dicens Philipp. 2. de Filio Dei, qui cum in forma Dei esset . . . Non est autem exinanitio Dei, quod creaturam rationalem inhabitet per gratiam: alioquin & Pater, & Spiritus exinanirentur, quia & ipsi creaturam rationalem per gratiam inhabitant, dicente Domino de se, & de Patre, Joan. 14. Ad eum venimus, & mansionem apud eum faciemus. Et Apostolus de Spiritu sancto, I. Corinth. 3. *Spiritus Dei habitat in vobis.**

Legitur Joan. cap. 8. *Antequam Abraham fieret, ego sum. Et cap. 10. Ego & Pater unum sumus. Ex quibus locis sic argumentor cum S. Thoma, opusculo 2. cap. 203. In his locis persona loquentis attribuit sibi, quae Dei sunt, nempe divinitatem cum aeternitate: nam vox, Ego, personam loquentis demonstrat. Persona autem loquentis his in locis est persona Christi, his enim in locis Christus loquitur. Ergo persona Christi Deus est. Sed persona Christi est Christus ipse. Ergo persona Christi simul est Deus & homo, cum Christus sit homo.*

I. Joan. c. 5. dicitur: *Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei? Et Matth. cap. 16. Tu es Christus Filius Dei vivi. Et Joan. c. 9. Tu credis in Filium Dei? Respondit ille & dixit: Quis est Domine, ut credam in eum? Et dixit ei Jesus: Et vidi te eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo Domine, & procedens adoravit eum. In penultimo textu Petrus Christo querenti, quem eum esse dicat, ipse cum aliis discipulis respondet, eum esse Filium Dei; quam responsonem non modò non improbat Christus, sed è contra mirifice excolit, dicens: *Beatus es Simon, &c. illique præmium promittit primatum Ecclesiæ dicendo: Tu es Petrus, &c. In ultimo verò textu cœco illuminato aperte declarat, se esse Filium Dei, leque ab eo ut Filium Dei adorari patitur. Ex quibus sic iam argumentor. Si Christus est Deus, una est persona Dei & hominis. Verum prius. Ergo, &c. Sequelam majoris non negat Nestorius, & est per se manifesta. Nam si in Christo alia est persona Dei, & alia persona hominis, Christus non est Deus, sed purus homo. Minor verò patet ex locis Scripturæ laudatis.**

Prob. 2. Ex symbolis: nam de Filio Dei dicitur in symbolo Apostolico: *Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, passus, &c. Et in Nicæno: Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus: passus est, & resurrexit, &c. Et in Constantiopolitano: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est, &c. Quæ omnia aperte falsa sunt, si Verbi cum natura humanae unio substancialis non est adeoque si persona Verbi diversa & distincta est à persona hominis ex virgine nati: in hac enim hypothesi omnia illa, quæ in laudatis symbolis dicuntur, soli personæ ho-*

minis ex Virgine nati convenient, nullatenus verò persona Verbi. Ita ex symbolo Apostolico S. Thomas cap. proximè citato ratiocinatur: *Non enim, inquit ea que sunt hominis, de Filio Dei predicarentur, nisi eadem esset persona Filii Dei & hominis, quia quæ uni persone convenient, non ex hoc ipso de altera prædicantur: sicut quæ conveniuntur Paulo, non ex hoc ipso prædicantur de Petro. Apertè igitur ex laudatis symbolis colligitur, unam & eandem in Christo personam esse Dei & hominis; quod amplius demonstratur ex symbolo Athanasiano, in quo hæc leguntur: Est ergo fides recta, ut credamus, & confitemur, quia Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, Deus & homo est . . . perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens . . . qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed unus est Christus . . . unus omnino non confusione substantia, sed unitate personæ.*

Prob. 3. Auctoritate Patrum qui ante quartum sæculum scriplerunt, & disertis verbis afferuerunt Christum esse Filium Dei, seu Deum Verbum. Primus occurrit Justinus Martyr in apologia 2. ubi ait: *Jesus Christus, unus & solus propriæ Filii Deo genitus, qui nimis ratio & verbum ejus, & primogenitus, virtus est.*

Justinum sequuntur Irenæus, qui, lib. 3. adversus hæretes ubi cap. 17. hunc præfixit titulum: *Ostensio quoniam unus & idem & ipse Deus Christus Verbum sit Dei. Clemens Alexandrinus in admonitione ad gentes: Verbum quidem, inquit, ab alto petita origine, divinum universorum principium & fuit, & est: quia autem nunc nomen accepit olim sanctificatum, protestate dignum Christus, novum mihi vocatum est canonicum. Hinc ergo verbum Christus . . . nunc autem apparet hominibus hic ipse Verbum, qui solus est ambo Deus & homo. Dionyfius Alexandrinus in epistola adversus Paulum Samosatenum: Christus, inquit, non solo nomine, sed veritate est Christus Jesus, qui est ante secula Verbum, & ipse factus est homo, ex Maria incarnatus. Tertullianus in libro de praescriptionibus cap. 13. Regula est autem fidei, inquit, ut (credamus Verbum Dei Patris Filium) delatum ex Spiritu Dei Patris & virtute in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus, & ex eanatum hominem, & esse Jesum Christum. Et Cyprianus in libro adversus idola. Sermo, inquit, & Filius Dei mittitur . . . hic in Virginem illabitur, carne Spiritu sancto cooperante indutus . . . hic Deus noster, hic Christus est.*

Prob. 4. Ex Patribus, qui post sæculum tertium, & ante exortam Nestorianam heresim scriplerunt. Pro quibus omnibus hic erunt Athanasius in epist. ad Epicerum, ubi ait: *Quomodo christiani hominis appellationem usurpare non verentur, qui Verbum in hominem factum perinde atque in aliquem Prophetarum, descendisse afferunt, & non ipsum, sumptu ex Maria corpore, hominem factum; sed alium Christum, alium rursum esse Dei Verbum, quod ante Mariam, & secula erat Filius Patris?*

Gregorius Nazianzenus in epist. I. ad Cledonium: *Si quis, inquit, duos introducit filios, unum quidem ex Deo & Patre, alterum verò ex Maria, non autem unum atque eundem; is quoque ab ea adoptione excidat, que rectam fidem servantibus promissa est. Dua namque naturæ sunt: Deus & homo . . . non tamen duo sunt filii. Superius dixerat: Neque enim hominem à divinitate separamus: sed utrumque unum eundemque esse profitemur: primo quidem non hominem, sed Deum & Filium unicum, ac seculis omnibus antiquorem . . . in fine autem etiam hominem propter salutem nostram assumptum, &c.*

Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. Unus, inquit, in utraque (divinitate & carne) loquitur Dei Filius, quia in eodem utraque natura est . . . quæ Deus loquitur, quæ sunt divina, quia Verbum est: quasi homo dixit, quæ sunt humana, quia in mea substantia (ubi substancialiter unita) loquebatur. Hieronymus in epist. ad Hedibiam, q. 9. ubi sic loquitur: *Hez dicimus,*

timus, non quod alium Deum, alium hominem esse credamus, & duas personas faciamus in uno Filio Dei, sicut nova heres calumniatur: sed unus atque idem Filius Dei, & filius hominis est.

Et Augustinus in enciridio cap. 35. Christus Jesus, inquit, Dei Filius est, & Deus & homo est: Deus ante omnia facula, homo in nostro seculo; Deus, quia Dei Verbum, Deus enim erat Verbum: homo autem, quia in unitatem personae accessit Verbo anima rationalis & caro: quo circas in quantum Deus est, ipse & Pater unus sunt; in quantum autem homo, Pater maior est illo: cum enim esset unicus Dei Filius, non gratia, sed natura, ut esset etiam plenus gratia, factus est & hominis filius: idemque ipse urrexerit, ex utero unius Christus .... unius Dei Filius, idemque hominis filius; unius hominis filius, idemque Dei Filius: non duo Filii Dei, Deus & homo, sed unus Dei Filius: Deus sine initio, homo a certo initio, Dominus noster Jesus Christus.

Prob. 5. ex P atribus , qui post exortam Nestorianum haeresim scriperunt: pro quibus omnibus hic erunt Cyrillus in epistola synodica ad Nestorium scripta, cui duodecim anathematismi subjecti sunt, & in quorum primo anathematismo is, qui non confitetur Emmanuel verum Deum esse, & ob id sanctam Virginem Deiparum. In secundo, qui non confitetur Dei Patris Verbum carni secundum hypostasim unum, & unum una cum sua carne esse Christum, eundem nimis Deum simul & hominem. Et in tertio, qui in uno Christo post unionem dividit hypostases, eaque duntaxat conjunctione easdem inter se needit, que est secundum dignitatem, hoc est, auctoritatem, vel potestatem, & non ea potius, que est secundum naturalem unionem.

Leo Magnus sermone 7. in nativitate Domini. In utrque ergo natura, inquit, idem est Dei Filius, nostra suscipiens, & propria non amittens .... Quod Verbum caro factum est, non hoc significat, quod in carnem sit Dei natura mutata, sed quod a Verbo in unitatem personae sit caro suscepta. Et in 1. sermone sic loquitur: *Salva igitur proprietate utriusque substantiae, & in unam coenit personam, suscipitur a Majestate humilitas ... Deusque verus & homo versus in unitatem Domini temperatur, ut quod nostris remediis congruebat, unus aique idem Dei hominumque mediator, & mori posset ex uno, & resurgere posset ex altero.*

Fulgentius in libro de fide ad Perrum diaconum cap. 17. Firmissime tene, inquit, & nullatenus dubites, Deum Verbum carnem factum, unum habere divinitatis sua, carnisque personam: Deus enim verbum plenam naturam humanam ita sibi veraciter unire dignatus est, & permanente divinitate sua, ita Verbum caro factum est, ut quamvis naturaliter non hoc sit verbum, quod caro, quia duarum naturarum veritas manet in Christo, secundum unam tamen personam idem verbum caro ab ipso fieret materna conceptionis initio. Deus enim Verbum non accepit personam hominis, sed naturam; & in aeternam personam divinitatis, accepit temporalem substantialiam carnis.

Gregorius Magnus in epist. ad Quirinum Episcopum, in qua haec habet: *Ad sanctam Ecclesiam catholicam venientes (Nestoriani) de vera fidei firmitate & confessione docendi sunt, ut unum eundemque Dei & hominis Filium, Deum Dominum nostrum Jesum Christum credant, ipsum existentem in divinitate ante secula, & ipsum factum hominem in fine seculorum, quia Verbum caro factum est ... non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat .... Una itaque persona est Verbum & caro .... Si iuxta errorem Nestorii, aliud verbum, atque aliud esset, homo Jesus Christus, qui verus est homo, unius verus Deus non esset, & vita eterna; sed unigenitus Filius Verbum ante secula, factus est homo: hic est ergo verus Deus & vita eterna, &c.*

Et Damascenus in libro de natura composita contra Acephalos, ubi ait: *Pietatis finibus nos ipsos con-*

tinentes, unam ex divinitate atque humanitate compositam personam dicimus: nam ipsa, aeo omni antiquior, Dei Verbi hypostasis, cum in sancte ac perpetua Virginis utero habitasset, in ipso carnem animata, ac ratione utentem condidit, carnique animata ac ratione predicta hypostasis extitit; factisque est ex perfecta divinitate ac perfecta humanitate unus Christus, unus Filius Dei & hominis, unus Dominus, idem Deus perfectus, & homo perfectus, &c.

Prob. 6. ex Synodis particularibus, quarta Roma-^{An. 373,} na sub Damasco, dicente anathematismo 15. Si quis non dixerit, excruciatum carne Dei Filium, & carne mortem gustasse ... anathema sit. Et 16. Si quis non dixerit, quod in carne, quam assumpsit, sedet ad dexteram Patris, in qua venturus est judicare vivos & mortuos, anathema sit. In quibus anathematismis aperte supponitur, Filium Dei esse suppositum carnis in Christo, adeoque in Christo unicum esse suppositum.

Toletana I. in regula fidei, in qua sic ait: *Hunc igitur Filium Dei, Deum natum a Patre ante omne omnino principium, sanctificasse uterum Mariae Virginis, atque ex ea verum hominem, sine virili generum semine, suscepisse, duabus duntaxat naturis, id est, deitatis & carnis, in unam convenientibus omnino personam, id est, Domini nostri Iesum Christum, &c. confitemur.*

Toletana IV. can. 1. in quo haec leguntur: *Incar-^{An. 633,} natus est (Filius Dei) ex Spiritu sancto, & sancta gloria Dei genitrici Virgine Maria, & natus ex ipsa ... anima & carne perfectum, sine peccato, suscipiens hominem, manens quod erat, assumens quod non erat .... habens in una persona duarum naturarum proprietatem; natura enim in illo due, Deus & homo, non autem duo filii & Dei duo, sed idem una persona in utraque natura.*

Lateranensi sub Martino primo, actione 5. pluribus canonibus, in 6. sic habetur: *Si quis secundum sanctos Patres non confiteretur, propriete & secundum veritatem ex duabus & in duabus naturis, substantialiter unitis, inconfuse & indivise unum eundemque esse Dominum & Deum Iesum Christum, condamnatus sit.*

Foroiulensi in symbolo fidei, in quo dicitur: *In ^{An. 790,} carnatus est de Spiritu sancto, & ex semper Virgine Maria verus homo factus est, versusque permanet Deus .... in una Christi Iesu persona verus Dei, versusque hominis filius. Non alter hominis filius, & alter Dei: sed unus idemque Dei hominique Filius in utraque natura, divina scilicet & humana. Quae verba Synodus Arelatensis VI. an. 813, celebrata, transcribit can. 1.*

Prob. 7. auctoritate Conciliorum generalium, Nicæni I. & Constantinopolitan I. in symbolis jam allegatis. Ephesini, in quo Nestorii epistola, que incipit, *Admirabilium litterarum*, & in qua sacram Virginem, non Deiparam, sed Christiparam appellandam esse decernebat, negabatque Deum Verbum in ejus utero, & ex ejus substantiali hominem factum, ut heterodoxa ab Episcopis omnibus anathematizata est, ipseque, in heresi obstinatus, Episcopali dignitate privatus est, & ab universo sacerdotum conformatio & cœtu alienatus.

Chalcedonensis actione 5. in definitione fidei, ubi haec leguntur: *Sequentes igitur sanctos Patres, unum eundemque confiseri Filium & Dominum nostrum Iesum Christum, consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, & eundem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem verum ... ante secula quidem de Patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine Dei genitrici secundum humanitatem ... nusquam sublatu difference naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturae, & in unam personam atque substantialiam concurrente: non in duas personas partitum, aut divisum, sed unum eundemque Filium, & unigenitum Deum Verbum, Dominum Iesum Christum.*

Con-

Disputatio II. Articulus VI.

497

Constantinopolitani II. collatione 8. can. 2. in quo anathematizatur, qui non confiteritur Dei Verbi duas esse nativitates, unam quidem ante saecula ex Paire, alteram vero in ultimis diebus ejusdem ipsius, qui ... incarnatus de sancta gloriofa Dei genitrice & semper Virgine Maria, natus est ex ipsa. Et can. 3. in quo anathematizatur, qui dicit, alium esse Deum verum, qui miracula fecit, & alium Christum qui passus est; vel Deum Verbum cum Christo esse nascentem de muliere; vel in ipso esse ut alterum in altero, & non unum eundemque Dominum nostrum Jesum Christum, Dei Verbum incarnatum, & hominem factum, &c. Et can. 5. anathematizatur, qui unam subsistentiam Domini nostri Iesu Christi sic intelligit, tanquam suscipientem plurimarum subsistentiarum significationem, & per hoc intraducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, seu duas personas; & duarum personarum, quas intrinsecus producit, unam personam dicit secundum dignitatem & honorem, & adorationem, sicut Theodorus & Nestorius infanterier conscripserunt.

Constantinopolitani III. actione 18. & ultima, in fidei expositione usurpatis verba Chalcedonensis supra laudata, Niceni II. actione 7. in definitione, in qua sic ait: Confitemur autem & Dominam nostram sanctam Mariam propriè ac veraciter Dei genitricem: quoniam peperit carne unum ex sancta Trinitate, Christum Deum nostrum, secundum quod & Epescennum prius dogmatizavit Concilium, quod impium Nestorium, cum collegis suis, tanquam personalem dualitatem introducentem, ab Ecclesia pepalit. Et Lateranensis IV. sub Innocentio III. verbis jam alias relatis ex capite Firmiter.

Obj. 1. Philippensem cap. 2. de Christo dicitur: In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Et Colossemum cap. 2. In ipso inhabitat omnis plenitudo dignitatis corporaliter. Ergo, &c. R. ad 1. hujus loci sensum esse, quod Filius Dei hominibus factus sit sicut substantia, uniendo scilicet sibi substantialem humanam naturam, arque secundum exteriorem figuram talen vultum esse, quales sunt puri homines. R. ad 2. sensum esse, quod in Christo secundum humanitatem specato, omnis plenitudo divinitatis realiter ac substantialiter habitet, per unionem scilicet substantialis divinitatis cum ipsa humanitate, in Verbi persona. Utriusque positionis bonitas patet ex eo, quod Apostolus, Christum Deum esse, dixerit afferat, Romanorum, cap. 9. & alibi.

Obj. 2. Patres passim afferunt, Verbum assumisse hominem. Sanctus Basilius in Psalmum 59. vocat Christum Deiferum. Et Damascenus humanitatem Christi appellat instrumentum divinitatis. R. ad 1. Patres sic loquendo, concretum pro abstracto accipere, & hominem pro humanitate. R. ad 2. Basilius, non Christum, sed Christi carnem vocare Deiferam. R. ad 3. Damascenus humanitatem Christi vocat divinitatis instrumentum, non separatum, sicut securis est instrumentum fabri, sed conjunctum, & quidem substantiali conjunctione, arque ad personam unitatem pertinente: sicut corpus est instrumentum animalium, cui substantialiter unitum est, nec suppositi diversitatem inducit.

Obj. 3. Humanitas Christi est substantia prima, singularis, individua. Ergo est persona. Ergo in Christo præter personam divinam Verbi, est etiam persona humana. R. neg. conf. utramque. Itaque licet humanitas Christi sit substantia prima, singularis & individua, non est tamen persona: nam primo habetur ab alio principaliori, nempe à Verbo: unde sicut manus, v.g. quamvis sit substantia quedam singularis, non est tamen hypostasis, quia ab alio principaliori habetur, nempe ab homine: ita humanitas Christi, &c. Hanc positionem suggerit S. Thomas opusculo 3. cap. 6. ubi si objectionem proponit: Si quis obiciat, quod humana natura etiam in Christo non sit accidentis, sed substantia quedam, non autem universalis, sed particularis, que hypostasis dicitur; videtur sequi, quod ipsa humana natura in Christo hypostasis Simonnet Theol. Tom. II.

quædam sit, præter hypostasim Dei Verbi, & sic in Christo erunt due hypostases.

Ad hanc autem objectionem sic responderet S. Doctor: Considerare debet, qui sic objicit, quod non omnis substantia particularis, hypostasis dicitur, sed solum illa, que ab aliquo principaliori non habetur: manus enim hominis substantia est quædam particularis, non tamen potest dici hypostasis, nec persona, quia habetur a principaliori, quod est homo: alioquin in quovis homine essent tunc hypostases, vel persone, quot membra, vel partes. Humana ergo natura in Christo non est accidens, sed substantia, non universalis, sed particularis, nec tamen hypostasis, dici potest, quia asservatur a principaliori, scilicet à Dei Verbo.

2. Persona est substantia discreta, per se existens, & seorsum posita: at humanitas talis non est; siquidem substitut in Verbo, à quo habetur per intimam & substantialiem unionem: sicut manus existit in homine, & ab illo per unionem substantialiem habetur: tam enim, immo magis humanitas Christi Verbo, seclusa in imperfectionibus, conjuncta est, quā manus homini; & tam, immo multo magis humanitas Christi est sua natura Verbi, quā manus est sua manus hominis: nam unio humanitatis Christi cum Verbo longè major est ac præstantior, quā unio manus cum homine.

3. Persona est substantia per se tota, integra & completa: at humanitas Christi non est talis; cum ulterioris compleatur & perficiatur substantialiter à Verbo, cui est unita, & quod est ejus persona: eo ipso enim quod Verbum est persona naturæ humanæ, est quodam ejus complementum substantialis, & quedam ejus perfectione substantialis, seclusa tamen omni imperfectione, se tenente ex parte Verbi.

4. Denique confirmatur responsio nostra. Illud non est persona, quod se habet ad modum partis, & ejus imperfectiones habet; nam manifestum est, illud non esse substantiam per se totam & integrum. Atqui humanitas Christi se habet ad modum partis, & ejus imperfectiones habet. Ergo, &c. Prob. min. Nam 1. humanitas Christi perficitur substantialiter per Verbum, in quo existit, ut modò probatum est. 2. Habet se ad Verbum, ut id quod habetur, ad id, quod habet; nam ut ait sanctus Thomas, principalior est habere, & Verbum est id, quod est principialis in homine Deo. 3. Non est sua sed alterius, sed non est sui juris, sed Verbi; natura enim sua non est, sed persona cuius est natura: humanitas autem Christi est natura personæ Verbi. 4. Non est propriè id quod est, sed id, quo Verbum est homo: natura enim non est propriè id, quod est, sed id, quo persona est in tali specie. 5. Propriè loquendo non ejus est agere, sed Verbi per eam: nam propriè loquendo, non est natura agere, sed persona per naturam: unde illud, Actiones sunt suppositorum. 6. Denique totum quod est, Verbi est, non sui: nam totum quod est natura, non ipsius natura, sed persona est cuius est natura: persona enim habet, & natura habetur. Ergo, &c.

Dices. Humanitas Christi est completa in ratione naturæ. Ergo est substantia per se tota & integra. R. neg. conf. Aliud enim est, aliquid esse completum in ratione naturæ, & aliud, esse substantiam totam & integrum per se: nam potest aliquid esse natura completa, & simul esse pars, vel saltem ad modum partis se habere: quod autem est pars, aut habet se ad modum partis, non est substantia tota & integra, ut patet ex terminis.

Dices iterum. Si humanitas Christi non est substantia tota & integra, caret aliqua perfectione naturali, adeoque Verbum incarnatum non est perfectus homo, quod fideli repugnat. Ergo, &c. R. dist. 1. conf. Caret aliqua perfectione naturali, pertinente ad naturam humanam, N. Pertinente ad humanam hypostasim, C. Unde ad 2. conf. R. neg. Ut enim Verbum incarnatum; sit perfectus homo, sufficit quod humanitas Christi habeat perfectiones omnes naturales, quæ ad naturam humanam pertinent.

At inquires. Concilia & Patres docent Verbum assumptum perfectiones omnes naturales hominis, excepto peccato. R. Concilia & Patres loqui de perfectionibus, ad natum humanam pertinentibus, non verò de pertinentibus ad humanam hypostasim: alioquin dicendum esset à Verbo non solum natum humanam, ied etiam humanam personam assumptam fuisse, atque ira in Christo duas esse personas, quod Conciliis & Patribus repugnat, & est orthodoxe si dei contrarium.

At inquires. Si humanitas Christi carer aliqua perfectione naturali, etiam pertinet tantum ad hypostasim humanam, est in statu violento. R. neg. Nam multò melius est humanitati Christi, esse natum personam divine, quam habere propriam personalitatem; & in Verbo subsistere, quam subsistere in se, nec sui juris esse, sed Verbi. Nam ut rectè ait S. Bonaventura in 3. dist. 5. art. 2. qu. 2. *Natura assumpta in Christo, eo ipso est nobilior, quod in nobiliore persona stabilitur, quia non in persona creata, sed in persona increata: unde ordinatio ad dignius, quamvis auferat rationem suppositionis, tamen non aufer dignitatis proprietatem.* Melius enim est subesse superiori, quam praefere aliui inferiori: scilicet perfectior est anima, cum possidetur à Deo, quam cum possidet res creatas: Et melius nubitur Virgo nobilis, cum contrahat matrimonium cum Rege, cui subdit, quam cum contrahat cum rusticō, cui presit.

DISPUTATIO III.

De Unione hypostatica.

ARTICULUS I.

Quid sit unio hypostatica.

Unionem hanc explicari non posse, docet S. Thomas opusculo 3. cap. 6. Quia, inquit, secundum quantitatem virtutis, quam Deus exercet in creaturam, magis & minus dicitur creatura uniri, patet quod cum efficacia divina virtutis humano intellectu comprehendendi non posse, sublimiori modo Deus potest creatura uniri, quam intellectus humanus capere posse. Quodam ergo incomprehensibili & ineffabili modo dicimus Deum unitum esse humana natura in Christo, non solum per inhabitationem, sicut in aliis sanctis, sed quodam modo singulari, ita quod humana natura esset quadam Fili Dei natura, ut Filius Dei, qui ab aeterno habet naturam divinam à Patre, ex tempore per assumptionem mirabilem habeat humanam naturam ex genere nostro.

Hanc tamen hypostaticam unionem explicare agreditur lib. 4. contra gentiles cap. 41, ubi inter alia hoc habet: *Nihil igitur prohibet, secundum hunc modum ponere unionem humana naturae ad Verbum: quod humana natura sit quasi Verbi instrumentum, non separatum, sed conjunctum.* Sed haec non sufficiunt: nam humanitas quidem Verbo unita esse intelligitur, hoc ipso quod intelligitur esse instrumentum illius, non separatum, sed conjunctum: at ultius superest explicandum id, quo formaliter humanitas Verbo conjugatur, & quod est ipsa unio hypostatica.

Eandem itaque explicationem paulo alter tentat S. Doctor 3. p. q. 2. a. 7. in O. ubi sic loquitur: *Dicendum quod unio, de qua loquimur, est relatio quedam, quae consideratur inter divinam naturam & humanam, secundum quod convenienter in una persona Filii Dei.* Sed neque haec explicatio sufficit: nam rectè quidem dicitur, divinitatem & humanitatem in Verbo unitas esse, eo ipso quod convenienter in persona Verbi; at non dicit S. Thomas id, quo formaliter convenient, & in esse personali Verbi indivisa & indiscreta sunt, quod tamen est ipsa unio hypostatica.

Alii dicunt unionem hypostaticam nihil aliud esse,

quam ipsam Verbi divinitatem & humanitatem, prout se ipsis formaliter faciunt unam personam compositam. Sed hi primò supponunt falsum, nempe aliquod tertium componi ex divinitate Verbi & humanitate. 2. Confundunt unionem cum unitate, vel, si vis, afferunt unionem absolutam, de qua non agitur, & que aliud non est, quam abstractum metaphysicum totius, ex pluribus constituti; afferunt, inquam, unionem absolutam pro unione relativâ, hoc est, pro unione extremitum ad invicem, de qua quæstio est, & quam supponit unio absoluta: prius enim est humanitatem uniti cum divinitate Verbi, & vicissim; quam humanitatem & divinitatem Verbi, se ipsis componere aliquod tertium substantiale, dato quod componantur.

Docentes alii, unionem hypostaticam nihil aliud esse, quam humanitatem prout terminatur à Verbo, & ipsum Verbum, prout terminat humanitatem. At hi per to humanitatem terminari substantialiter à Verbo, vel intelligent, humanitatem à Verbo reddi incomunicabilem, vel intelligent humanitatem à Verbo completi ultimè substantialiter. Sed utrovis modo intelligent, prius est humanitatem uniti Verbo, quam ab eo terminari: Verbum enim non potest reddere humanitatem incomunicabilem, aut eam ulterius completere substantialiter, quin prius unitatur illi.

Allii volunt unionem hypostaticam esse modum quendam substantialiem, à Verbo & humanitate realiter distinctum, & in humanitate receptum, quo humanitas Verbo unitur formaliter. At hi non unionis hypostaticæ ideam, sed verba tantum dant.

Durandus in lib. 3. dist. 5. quæst. 2. num. 8. significat, unionem hypostaticam esse novum essendi modum naturæ humanae. Bene quidem: sed queritur, quis sit ille novus essendi modus? Explicat ipse, sed obscurius num. 11. his verbis: *Restat ergo, unionem sic fuisse terminatam ad unum in persona, vel substantialia, quod tota personalitas, vel substantialia est à persona & natura divina: humana vero solum inexistit, & quantum ad hoc degenerat in accidentis, licet sit vera substantialia.*

Unus ex omnibus præsentem difficultatem enucleatus explicasse videtur Scotus in 3. dist. 1. q. 1. ubi ait 1. Unionem hypostaticam non esse aliquid absolutum, quia, inquit, *unio non intelligitur ad se.* 2. Unionem hypostaticam esse relationem aliquam: *Cum non sit nihil, inquit, saltem dicit unio relationem.* 3. Hanc relationem non esse communem utrique extremo, & que in utroque sit ejusdem rationis, qualis est similitudo: nam *persona*, inquit, *assumens, nullam habet relationem realiter ad naturam creatam.* 4. Itaque hanc unionis hypostatica relationem esse relationem disquiparantia, realem, existentem in natura assumpta, cui nulla relatio realis correspondet ex parte persona assumptis, atque ita relationem hanc esse relationem subordinationis, & dependentiae in natura assumpta ad personam assumptam.

5. Hanc relationem subordinationis & dependentiae esse rationis alterius & diversæ ab omni dependentia & subordinatione causati ad causam, & causati posterioris ad causatum prius. Non est autem, inquit, ordinis causati ad causam, quia illa est communis ad totam Trinitatem; neque causati posterioris ad causatum prius, quia Verbum non est aliquid causatum, &c. 6. Hanc relationem subordinationis & dependentiae, quam natura assumpta ad personam assumptam habet, simillimam esse subordinationi & dependentiae, quam accidens habet ad subjectum. Pro quo

Distinguit duplum habitudinem accidentis ad subjectum. Prima est, ut informantis ad informatum; secunda vero ut natura posterioris ad naturam prius, à quo dependet, non tamen ut à cœla eriat materiali, nisi quatenus informat ipsum. Prima, habitudo est dependentiae subjecti ad accidens, & arguit in subjecto imperfectionem. Secunda vero est habi-